

NÉPÜNK

Director și Șefredactor: **Wasserstrom Sándor****REVISTA EVREIASCĂ**Redactor responsabil: **Leitner Zoltán**

Légy elég magadnak!

Mélyen elszomorító jelenség a zsidó közéletben, hogy még a zsidó bajok, szenvedések és nyomorúság világszerte megnyilvánuló mai keserves időszakában sem tud emelkedettebb szellem uralkodni. A zsidó átkok között a bibliai idők óta az „ám köse orej” most is kísért. A nagy zsidó vezér állapította meg, hogy „keménynyaku nép” ez, amelyet nehéz vezetni. Ma annyiban súlyosabb a helyzet, hogy amugy is ezerfelé széjjelszórtá dottan nemcsak a nép ilyen „keménynyaku”, hanem a vezetők is, akik sokszor nem vezetők, hanem épen úgy gyarló és a mindennapi élet posványából kievickélni nem tudó egyének, mint maga a többséget alkotó „nép.”

Ismételjük meg ezredszer, amit annyiszor elmondottunk, de úgy látszik, még mindig kevés. Minek marjuk egymást ma, amikor hihetetlen energiák harcolnak a csöppnyi zsidó nép ellen. Minek most testvérharc, amikor összetartással sem tudnánk győzelmes harcot vívni, de legalább meglenne az az elégtételünk, hogy a széthúzás folytán nem gyengítjük belső kohézionális erőinket. Egy nagyváradi nyolcvan felüli zsidó polgárt a napokban temettek el és mellé temették annak a templomnak kulcsát, amelyet önzetlenül ötven éven át minden hajnalban kinyitott és ahol elsőként imádkozott. Ma már kiveszőben van ez a zsidó generáció, mert a mai zsidó generáció többre becsüli a kassza-kulcsot a templomkulcsnál és azt hiszi, hogy aki a „jövedelem”, az a hitközség és a „koved” is. Ezért nem tülekednek az emberek a „beszhamedresek” kulcsaiért, amelyet halálukkor melléjük temetnek, hanem olyan kulcsokért remegnek, amelyet életükben szeretnek, ha mellettük van. Vegyük ezt az utóbbit képletesen, s akkor már nyíltan megmondhatjuk, hogy örök nyomorúságunk legigazolabb szimbóluma az, hogy Erdély három nagy hitközségében jelenleg miniszterileg ki nevezett „ideiglenes bizottságok” vezetik a hitközségeket. A szigeti, érmihályfalvai és kolozsvári hitközségek kebelében annyira dult már az egyenlenség, hogy a hatóságokhoz fordultak és a felsőbb hatóságok bizonyára mély megvetéssel — és jogos megvetéssel — hatalmi szóval nevezték ki azokat, akiknek különben a köz bizalmából kellene ott ülni. Szigeten már csaknem egy éve uralkodik ez az éra. Kolozsváron hatvan napja és még arra gondolnak, hogy meghosszabbítsák ezt az időszakot, bár a cél az volna, hogy mielőbb nyilatkozzon meg a közbizalom azok irányában, akiket a zsidó tömeg a hitközség élén látni akar.

Miképpen számíton a zsidóság arra, hogy megbecsüljék a befogadó népek, amikor azt kell lássák, hogy az ő kis „államiságuk” kores jelképében, a hitközségben is olyan diergáló ellentétek dülnek, hogy kívülálló intervenció tud csak ideig-óráig rendet és fegyelmet tartani. Nem is érdemlünk becsülést

és tiszteletet, amíg magunk sem tudunk rendet és fegyelmet tartani a mi autonomnak „csufolt” szervezetünkben, a hitközségekben.

Ennek véget kell vetni ebben az említett három közösségben a nyugalom és önmagunk megbecsülése érdekében és meg kell választani azokat, akiket a közbizalom enel erre a pozícióra, nem pedig hatalmi szó. Már csak azért is így kell ennek lenni, mert rossz péld

Az új certifikátok!

Félév alatt

Kétezer milliomos és ezer munkás vándorolhat be Palesztinába

Nem hiszik el az angolok, hogy a zsidó néptömegek szegények

A „Népünk” hírei között közöljük az 1938-39. évi félévre kiadott certifikátokról szóló tudósítást, amelynek jelentősége inkább elvi, amennyiben kitűnik belőle, hogy az angol kormány nem szüntette be a palesztinai bevándorlást. De a jövő történetírója számára örök dokumentuma lesz az angol kormánynak az az elgondolása, hogy kétezer milliomosnak engedni meg a bevándorlást és minden két milliomos bevihet egy munkást. Ezenkívül 800 rokon certifikátot is kiadnak azoknak, akiknek ott élnek hozzátartozóik. Diákcertifikátokat korlátlan számban.

Jellemző arra, hogy a zsidóban nem a szenvedő tömeget, hanem a „gazdagot” nézik, amikor százazrek és milliók a legrémítőbb nyomorban szenvednek egész Kelet- és Középeurópában, akkor a brit kormány megengedi azt, hogyha akad kétezer zsidó, akinek legalább ezer font tőkéje van, plussz költségek és egzisztenciális lehetőségek, akkor megengedi, hogy ezer nincstelen is eljusson az „Ígéret földjére.”

Lehet, hogy ennek a certifikát kiadásnak van demonstratív értéke, ha ugyan az arabok

da és helytelen precedenst is jelent és az eddig békés hitközségek belső életét is feldulja a tudat, hogyha egy csoport akarja, akkor véget vethet a belső élet tisztultabb felfogásának és helyet adhat a közakaratot megtagadó comisia interimarek uralmának.

Ez nem maradhat tovább így és ha azt akarjuk, hogy a zsidók iránti becsülés utolsó morzsája ne tűnjék el a nemzsidó társadalom keretében, akkor vessünk véget mielőbb ezeknek a belső harcoknak, mert ezzel méltatlannok leszünk arra, hogy a jövő generációnak átadandó szellemi és hitközségi anyagi javainkat átmentsük és annak sáfárai legyünk. A büntető égi kéz sem válhat addig simogatóvá, amíg mi magunk marjuk és gyűlöljük egymást....

és a világ közvéleménye annak veszi, a zsidóság szempontjából gyakorlati értéke annál kevesebb. Ma, amikor Palesztinában nincsen munkanélküliség és ha nyugalom volna, az ottlévő akkumulált tőke legalább százezer újabb munkást tudna foglalkoztatni, akkor megengedni azt, hogy kétezer milliomos elvigyen ezer munkást: mintha guny volna ez azzal a hatmilliós zsidó tömeggel szemben, amely Európa keleti részén, mint utolsó szalmaszálba kapaszkodik a gondolatba, hogy szabadon és önállóan dolgozhat egy zsidó ország felépítésén Palesztinában.

Ha elvben örvendetes is ez a jelenség, a certifikátok ily kis számban való kiadásának a gyakorlati értéke csaknem semmi, mert a bombázott, napi merényletekkel ellátott országba nem „kényelmes” ezer fonttal rendelkező „tőkés” bevándorló kell, hanem huszéves erőskaru chaluc, aki ha kell, fegyvert is tud forgatni. Kétezer milliomos nem tud megélni abból, ha nekik ezer munkás dolgozik. Gunyolódás ez az elszegényedett zsidó milliókkal, akikről csak hiszik, hogy van pénze, pedig nincsen egyebe, mint a feneketlen nyomorúsága.

A cseh kormány elősegíti a szudeta-vidék zsidóinak optálását

Prága. A cseh kormányhoz közelálló körök azzal a tervvel foglalkoznak, hogy a müncheni egyezmény értelmében, megadják a Csehszlovákiára való optálási jogát a szudeta-vidékről elmenekült zsidóknak, ami a kormánynak lehetővé teszi, hogy Németországtól polgárai vagyonának kiadását kérje. A fennálló törvények értelmében pénzt nem vihetnek ki Németországból, de készáru for-

májában kompenzálhatják vagyouukat, melyből amugy is nagy mennyiséget kell vásároljon Csehország Németországtól. Ezt az optálást azért is meg kell engedje a cseh kormány, mert ellenesetben a szudéta német vidék zsidóságának vagyonát a németek maguknak követelhetik, ami jelentős összeget, körülbelül harmincöt milliárd lejt jelent.

Az „ötödik zóna“...

Alig van idegrombolóbb olvasmány, mint a mindig megfontolt és híggadt Zsidó Távirati Iroda híreit olvasni. Előbb Berlinben jelent meg, majd átment Prágába, végül Párisban kötött ki. Nincsen híreben semmi tendencia, sőt észrevehetően a jó híreket találja fel bővebben és a kevésbé jókat röviden. És mégis! Most például olvashatunk benne az úgynevezett „ötödik zónáról.” A müncheni értekezleten elhatározták, hogy ebben a zónában népszavazást fognak tartani. Azután jött, mint derült égből a villámcsapás, hogy népszavazás nélkül szállják meg ezt a zónát is.

Maradtak ott zsidók, körülbelül 5000 ember, akiket épen olyan váratlanul ért a megszállás, mint annakidején az osztrák zsidókat. Így szomorú például a Lundenburgban és Nikolsburgban élő zsidók sorsa. Idetartozik Ligetfalu is a Duna jobbpartján, amelyben az utóbbi esztendőben szép kis ortodox hitközség létesült. Csinos kis templomot is építettek maguknak. Nikolsburg különösen híres néhai Reb Smelke Nikolsburgerról. Tekintélyes zsidó község volt ez. Amint már megírtuk, rendkívül értékes múzeumát még idejében Brunnbe vitték.

Elmenekültek a zsidók az első négy zónából, de az ötödikből már nem tudtak. Teplitz Schönau-ban, amely az első négybe tartozott, tízenöt zsidó maradt, Aussigban ötven, Reichenbergben harmincan maradtak.

Viszont a cseh területekre menekült huszezer zsidónak sorsa is nagyon bizonytalan, mert ridegen kezelik őket és nem segítik elő boldogulásukat, holott még szerencsétlenebbek, mint azok a csehek, akik elmenekültek a németek elől.

A mai kor zsidó történelmének szomorú és keserű korszaka az ahol lassan, de az egész Európa „zónákra” lesz osztva és az ötödik után jön a hatodik, hetedik és századik „zóna”, ahonnan akarva-nemakarva, menni kell a zsidóknak, akiknek semmi

Ha megkérdezi azt, aki

Katz szöveteit

vásárolt, hogy mi a véleménye, ezt a választ kapja:

Mlnőségben különlegesen jól,
Mintában a legdivatosabbat vásároltam

rendkívüli olcsó árban!

más bűnök nincs, csak hogy az anyjuk zsidóként hozta a világra őket... és ennél nagyobb „bűn” ma nem létezik ezen a világon!

Kenya sem akar bennünket...

Elég gyakran előfordul, hogy a zsidó-problémát csak felületesen szemlélő zsidók — azt mondják a palesztinai megoldást propagálóknak, hogy „minek erőltetik épen Palesztinát?” Hiszen van annyi hely a világon, miért épen ott, ahol az arabok annyira tiltakoznak?

Erre a válasz nem olyan nehéz, mint az első pillanatban látszik. Mindenekelőtt érzelmi momentumokat hozunk elő. Más, követ törni Jeruzsálem alatt, vagy mocsarat száritani Galilában, vagy másutt Palesztinában, amely földhöz évezredek történelmi jogunk van. A miénk volt és a miénk kell legyen. Nem lehet afrikai követ törni, nem lehet más kolóniákban életet áldozni, csak ott, ahol tudjuk, hogy valami végcél is létezik. A végcél pedig a zsidó állam.

De ezeken az érzelmi momentumokon túl van valami más is. A meggondolás és az érvek érve, hogy sehol sem látnak bennünket szívesen (sőt, még nem-szívesen sem). Példa tetszik?

Madagaszkár. Amikor komolyan szóba került, a benschülöttek tiltakoztak a zsidó bevándorlás ellen.

Most legújabb hír: Kenya. Erre lord

Winterton azt mondta az eviani konferencián, hogy oda nyugodtan mehetnek zsidók. Eltekintve attól, hogy a klímát európai ember nem bírja ki, amit az odamenekült német emigránsok nem győznek hangoztatni, most érkezik a hír, hogy a hinduk, akik ott laknak, már eljuttatták memorandumukat a brit kormányhoz, amelyben nyíltan megmondják, hogy nem akarják az emigráns zsidókat. És tudja azt az olvasó, hogy hány zsidó ember él ott? Alig egy-kétszáz. De már „szüntül” megtelt velük az ország, amely kétszer olyan nagy, mint Románia. Nem akar bennünket a kenyai hinduk sem.

Mi ebből a végleges tanulság? Kell mégis legyen egy terület, ahol letelepedhetünk. És ez nem lehet más, mint Palesztina. Kenyára nincs történelmi jogunk. Sem Madagaszkárra. Sem Ugandára, sem Ausztráliára. Sehova sem. Csak oda! És a világ zsidóságának csak Palesztina kell, még ha az arabok nem is akarják. Kell szép szóval, kell okmányokkal, kell történelmi joggal és ha másképpen nem megy: akkor ököllel is. Akarni kell rendületlen hittel és csüggedés nélkül.

Egy hatvanéves főpapi jubileum

A magyarországi zsidóság gondterhes napokat él át. A zsidókat érintő törvények, de még inkább a közhangulat olyannyira zsi-

Gyomor-
és bélbetegségek
ellen

GASTRO-D.

Kapható minden drogueriában és
gyógyszertárban vagy megrendel-
hető Császár gyógyszertárban,
București, Calea Victoriei 124.

Új történetek

a chelmi naronimokról

HOGYAN CSINÁLNAK MINJANT CHELMBEN?

Amikor Chelmben megakarták állapítani, hogy elegendő vannak-e a beszemedresben ahhoz, hogy minjant csináljanak, nem olvasták meg a jelenlévőket, hanem a következőképpen jártak el: Az ajtónál állott egy kis szekrény, amely telt volt homokkal. Mindenki, aki belépett, benyomta a homokba az ujját és azután megolvasták a lyukakat. Egyik közülük nem értette meg, hogy mi a célja a homokba való ujjdugásnak és mind az öt ujját belenyomta. Amikor erre hosszabb idő után rájöttek, hitközségi közgyűlést hívtak egybe, amelyen elhatározták, hogy mivel a eddigi módszer csődöt mondott, ezentúl minden jelenlévő az orrát kell bedugja a homokba. És így történik azóta is, mind a mai napig Chelmben...

A DISZNÓ

Egy szép napon a chelmi piactéren eltévedt egy disznó és az új környezete annyira tetszett neki, hogy csepp kedve sem volt ahhoz, hogy az érdekes környezetet elhagyja. Chelm rendkívüli hitközségi közgyűlést hívott egybe, amelyen azt tárgyalták, hogy miképpen lehetne a disznót eltávolítani a városból. De senkisé tudott megfelelő módot találni,

mert senkisé akarta megfogni a disznót, nehogy tisztátalanná legyen, viszont anélkül, hogy megfogják, nem tudták eltávolítani. A rabbi találta ki végül, hogy a disznó lábára egy kötelet erősítenek, majd elcipelik a disznót a mikvebe, ott bedobják a vízbe, hogy megfulladjon. Ez sikerült is hosszas fáradozás után. Amikor sikerült már a mikvéig eljutni, lefeküdt keresztbe a lépcsőkön és rettentően elkezdett sivítani. A tumultus még nagyobb lett a városban és egyetlen ember sem mert menni a mikve felé, úgy féltek a disznótól. Végül egy már régen kipróbált eszközhöz folyamodtak. Felgyújtották a mikvét és az üszkös romok alatt ott találták a disznó tetemét. Nagy volt az öröm, mert költéses volt ugyan a dolog és körülményes, — de annál eredményesebb. Megszabadultak a disznótól.

AZ ITÉLET

Egy szép péntek reggelen a chelmi hitközségi elnök kiment a piacra és vett magának egy szép élő halat. A halat fejével lefelé dugta a kabátja belső zsebébe, úgy hogy a farka a hálnak kilátszott. A hazafelé vezető úton a hal nagyon ficáncolt és a farkával nagy pontot csapott az elnök ur arcába. Az arculütött felkiáltott ugyanarra, hogy az emberek összefutottak. A hitközségi előjáróság rögtön összeült és hosszas tárgyalás után döntöttek is. Kimondták az ítéletet: mivel a hal megsértette a hitközség elnökét, a halat vízbe fullasztásra ítélik. A szemesz elővette a halat, elvitte a folyóhoz és

kiméletlenül bedobta a vízbe... hadd fulladjon meg... hiszen megsértette a hitközség elnökét...

A TEMETŐ

Chelm tárgyalásokat folytatott olyirányban, hogy új temetőt szerezzenek. De sehogysem tudtak megállapodni abban, hogy milyen legyen az új temető. Ezért összehívták a hitközségi közgyűlést, ahol elhatározták, hogy az egész város lakossága kivétel nélkül gyűljön össze egy helyre, vonuljanak ki a jelölt helyre és ott sorban fekdjenek le, hogy végeredményben megállapítsák, hogy milyen nagy legyen az új temetőnek kiszemelt hely. Így is történt...

MINDEN CHELMI HAZBAN ÖSSZE- VISSZA JÁRNAK A KECSKÉK

És ennek a következő oka van: egyizben nagy zavarban ült az asztalnál egy chelmi balbosz. Nem tudta, hogy melyik oldalán vágja fel a kenyeret. Amíg ezen erősen törte a fejét, egy kecske futott el az ablak alatt. Elhatározta, hogy beviszi a kecskét a szobába, hogy az döntse el, melyik oldalon vágja fel a kenyeret. A kecske körülzsongolta kecskemódra a kenyeret, azután beharapott az egyik oldalán. Ezzel megoldotta a nagy kérdést. Ezidő óta minden házban tartanak egy kecskét, azzal a céllal, hogy eldöntse, melyik részen vágják fel a kenyeret. Amint a hírek mondják, eddig még a kecske sohasem tévedett, mindig tudja, melyik oldalon kell megszégni a kenyeret.

dóellenes, hogy a zsidóknak semmi kedvük sincsen ünnepelni. Ezt érezte Löw Immanuel szegedi főrabbi is, aki a napokban töltötte be papi működésének hatvanadik évfordulóját. Akarták ünnepelni, de kitért az ünneplés elől, csak a szegedi Szentegylet legutóbb megtartott ülésén annak elnöke rendkívül meleg szavakkal emlékezett meg erről a ritkaság jubileumról. A jelenlevő Löw Immanuel főrabbi, felsőházi tag a közgyűlés lelkes ovációja mellett köszönte meg a spontán ünneplést.

Ez alkalommal egy kissé emlékeznünk kell Löw Immanuelről, aki 1854-ben született Szegeden és 1878 óta főrabbi ugyanott. Tehát 84 éves és hatvan éve tölti be a diszes pozíciót. Azt is tudjuk róla, hogy egyike korunk legkiválóbb zsidó tudósainak, aki különösen a palesztinai növényvilággal kapcsolatosan írt korszakalkotó tanulmányokat. 1920-ban néhány hónapig fogságban volt, mert igaztalanul gyanúsították olyannal, amit nem tett meg és amiért fényesen rehabilitáltak is. Jelenleg a magyarországi nyugati szertartású zsidóság főrendiházi képviselője, akinek legutóbbi önértékes beszéde, amelyet a zsidótörvény megszavazásakor tartott a főrendiházban, még élénk emlékezetében van a zsidóságnak.

Az agg főrabbi ünneplése meleg érzést vált ki mindenütt, ahol ismerik, értékelik ennek a világhírű férfiúnak működését. Löw Immanuel ma olyan gránitnál is szilárdabb oszlopa a magyarországi zsidóságnak, akire feltekinteni megnyugtató érzést jelent a mai komor és szomorú időkben...

Ujabb nyolcezer talajvesztett zsidó

Nem tudunk lépést tartani a zsidó tömegek szerencsétlenségével. Eddig éltek lengyel illetőségű zsidók Németországban és életük ha nem is volt rózsás, de élet volt, mert tisztelték bennük a lengyel polgárt, aki egy vendégnek kijáró összes jogokat „élvezte”. Most, hogy megjelent a lengyel kormány rendelkezése, amely szerint azok a polgárok, akik utlevéllel husz év óta külföldön élnek és megszakították kapcsolataikat az anyaországgal, elvesztik lengyel állampolgárságukat, ha október 29-ig nem láttamoztatják utleveleiket a lengyel konzulátusokon. A Harmadik Birodalom hatósága ezen a címen hozzálatott a lengyel zsidók összefogdosásához, arra való hivatkozással, hogy nem hajlandó a birodalom területén megtűrni a lengyel kormány rendelete folytán állampolgárságukat vesztett zsidókat.

150.000 főnyi tömegekről van szó. A hatalmasokkal való tragikus játék ez és nyomasztó kérdés, mit tesznek a lengyel hatóságok ezzel az újabb tömeggel?

Egyelőre egy pillanatra felfüggesztették ezt a további üldözést, mert a lengyel kormány elhatározta, hogy nem kér külön vizumot azoktól a külföldön élő lengyel polgároktól, akik visszatérnek Lengyelországba.

De amíg ez a felfüggesztés megtörtént, már 8000 lengyel illetőségű és Németországban élő zsidót kitelepítettek helyükről és el kellett hagyniuk az országot. Ujabb nyolcezer nincstelen. Ujabb szegény tönkrement zsidó emberezek, akik nem tudnak előbbrejutni. Nincs hazájuk, mert a régi amugy is ténfereg, kinlódik és éheznek több mint hárommillió, a német birodalom pedig, amely 80 millió embert foglal határain belül, az nem tud kenyeret adni néhány ezer zsidó embernek.

Az olvasók sokszor panaszoznak, hogy mindég csak szomorúságot írunk. Hát lehet a mai körülmények között jót írni, amikor minden nap megtermi a maga zsidó tragédiáját. Ma itt, holnap ott, Ez a tragikus zsidó sors...

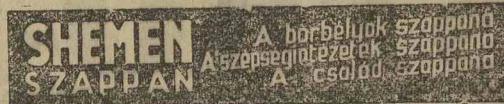
A német zsidó szomorúságnak énekesei...

Nem kell részletezzük, hogy milyen ma a németországi zsidóság helyzete. Tul sokat is írtunk már erről és legtöbbször kegyetlenül szomorú krónikásai vagyunk a napi eseményeknek. Amiről alább írunk, arra talán ennek a zsidó szindarabnak címe jellemző: „Szomorúságának énekese.” Mert mi lenne más az az ének, amit a zsidó szülő kell eldudoljon, amikor gyermeke esküszik. De menjünk sorjába.

Minden héten előfordul Németországban, hogy egy-egy családi ünnepély folyik le mélabusan, de azért van benne némi vidámság is. Egészen új jellegű ünnepség ez, mert ilyet eddig nem igen ismertek. Valóságos „minhag” lett, amelyre nem találunk regisztrálást semmiféle régi könyvben, még a Sulchan Aruchban sincsen róla említés téve.

Tulajdonképpen egy esküvő ez, de ami furcsán szomorú, hogy nincs ott a fiatal pár. Ugy történik ez, hogy a fiatalember vagy a leány kivándorol Amerikába, Palesztinába, Sanghaiba vagy Sydney-be. És néhány hónap múlva jön a hír tőle, hogy eljegyezte magát, vagy esküvőt tartott egy németországi emigráns leánnyal vagy fiúval, esetleg egy „benszülött” zsidóval. És akkor elküldi a kiválasztott fényképét és megírja az esküvő dátumát is. Akkor a berlini vagy frankfurti zsidó szülők összeülnek pontosan az esküvő idején, összehívják ismerőseiket, barátait és szomorúan vig családi ünnepélyt tartanak, amelyben van öröm és van sok fájdalom is. Fáj az, hogy gyermekeik milyen távol vannak, de viszont öröm, hogy már annyira gyökeret eresztettek az idegen talajban, hogy nősülhetnek is.

A német szülőknek ilyen „örömeik” vannak. Gyermekeiket esküvőre kísérik, a zsidó szülőknek legnagyobb öröme és minden jókívánság netovábbja. S ebben sem lehet része a mai német zsidónak. De viszont megnyugtató öröm, hogy mégis szabad emberek módjára élnek, szabad földön és ha ott lesznek boldogok és családot alapítanak, az is boldogító és megnyugtató az ottmaradt öregeknek. Egy ilyen ünnepségen a német zsidó szülő önnön szomorúságának énekese lesz...

A karlsbadi nagytemplom szomorú sorsa

Már írtunk róla a keserűség hangján és most újra emlékezzünk erre a csodásan szép zsidó épületre, amelyben nyarankint a világ minden tájáról összesereglettek a zsidók és áhitattal hallgatták a rabbi prédikációját és a kántor énekét. Aki látta ezt a templomot, keserű rezignációval gondolt arra, hogy ez a templom is a barna áradat áldozata lett. Amint a hírek mondják, ma már ebből a gyönyörű zsinagógából „mozi” lett. Ahol egykor áhitatos imák hangzottak el, nem is olyan régen, alig néhány hónappal ezelőtt, ott ma már amerikai üres burleszkeket, vagy émelegős szerelmi jeleneteket vetít a mozivászon.

Ha nem volna minden napnak újabb zsidó tragédiája, keserve és szerencsétlensége, akkor ezért külön gyásznapot kell tartani. Mert a karlsbadi zsidó templom valami más volt, mint a többi templomok. Mert míg másutt, annak a városnak zsidósága jár a templomba, addig Karlsbadban mintegy nemzetközi találkozóhelye volt a zsidó ezreknek ez a gyönyörű szép nagy

Rádiócsövek fűtése DURA-OPTIMÁVAL

Hazánkban a rádiózás az utóbbi időben hihetetlen módon megnövekedett, különösen pedig a telespektrális készülékek eladása ért el igen nagy sikert. A rendelkezésünkre álló statisztikai adatok alapján érdekesnek tartottuk megvizsgálni, mi okozta tulajdonképpen ezt a nagy fellendülést. Szakkörökben egyöntetűen azon véleménynek adtak kifejezést, hogy a falusi lakosság kulturigényeinek növekedésével párhuzamosan a telespektrális készülékek terjedése elsősorban a gazdaságos és kényelmes fűtőelemeknek, a

DURA-OPTIMA fűtőtelepeknek

köszönhető, mely úgynevezett szárazakkumulátorok nagyban hozzájárultak ezen rádió-készülékek népszerűsítéséhez.

Lapunk hasábjain a közelmúltban már több ízben is foglalkoztunk a DURA-MŰVEK Rt. új találmányával, az OPTIMA fűtőelemekkel, amelyek a régi akkumulátorok használatát nemcsak feleslegessé teszik, de azoknál sokkal gazdaságosabbak is. Mint a gyár velünk közli, egy ilyen fűtőtelep teljesítőképessége kb. 1200—1500 üzemóra, úgy hogy napi 3—4 órai használatnál egy évig is eltarthatnak. Öröndetes, hogy ezen elemekhez fűzött feltételek minden tekintetben beváltak, sőt felül is múltak.

Jó szolgálatot vélünk teljesíteni, amidőn t. olvasóink figyelmét fentiekre felhívjuk. DURA-OPTIMA fűtőelem minden viszonteladónál beszerezhető, technikai felvilágosítással bérmentve szolgál az UZINELE DURA S. A. Timișoara.

templom. Ott álltak egymás mellett a new-yorki zsidó meg a varsói, a pesti és a bukaresti, a délatrikai meg a tel-avivi. És mind az örök héber melódiákban egyesült, amikor imádkoztak az Urat. Beszélhettek a világnak tucatszám nyelvén, amikor a mozaikos szép épületben összejöttek, akkor megszűntek a világnézetek, megszűntek a gazdasági és egyéb különbözőségek és a „lecho-dodi”-nál egyszerre szárnyalt a dal és az ima.

Keserves emlékezés, hogy most amikor Karlsbad eltűnt a zsidó eszmévilágból, ki tudja meddigre, akkor a keserűség még azal tetéződik, hogy a szép művészi architektúrával épített templomból — mozi csinált a barna gyűlölet.

Fáj, fáj, fáj... nagyon fáj...

— JABOTINSZKY APPROBALTA A KOFAR HAJISUV MEGÁLLAPODÁST. (Varsó). A zsidó hivatalos körök nagy megelégedéssel fogadták, hogy az Ujcionista Szervezet elnöke, Vladimir Jabotinsky arra a kérdésre, hogy a revizionisták résztvehetnek-e Kofar Hajisuv mozgalomban (önvédelmi alap), igenlő választ adott s így ez az első alkalom, hogy a cionisták és ujcionisták együtt dolgoznak egy zsidó alap létesítésén s az annak szükséges pénz felhozásán.

— A HÉBER EGYETEM VISSZAUTASITJA AZ OLASZ ÁLLAM TÁMOGATÁSÁT. (Jeruzsálem). Prof. dr. Judah Leib Magnes, a héber egyetem elnöke, a londoni olasz főkonzulnak levelet írt, amelyben közli, hogy a legutóbbi londoni ülésen elhatározták, hogy nem fogadják el az olasz kormány támogatását, amelyet egy olasz nyelvet és irodalmat tanító tanszék fenntartása érdekében megszavazott. A visszautasítás oka: a zsidóellenes olasz törvények. Amint dr. Magnes közölte az olasz főkonzullal, az olasz nyelv és irodalom tanítása azért tovább fog folyni az egyetemen.

EGY SORSJEGY

GHEORGHE
STĂNOIU

TŐL GAZDAGGA TESZI!

ALLAMI SORSTÁTEK

PIEK ORADEA - BUL. FERDINAND 3

PIEK ORADEA - BUL. FERDINAND 3

A „Kodak” zseniális feltalálójának küzdelmei és karrierje...

Az öngyilkos Eastman György csak addig élt, míg alkotni tudott

Hatvanmillió dollárt (egy és fél milliárd leit) hagyományozott jótékony célra

A modern technikai vívmányok sorában nem szabad elfelejteni, hogy van egy, amely a mai embernek olyan természetes, mint a telefon, vagy a vízvezeték, a rádió és az automobil és ez: — a fényképezőgép. Olyan természetes, hogy kattan egyet a kis gép és minden időkre megmarad egy emlék. 5 milyen hálátlan az emberi természet. Ma-holnap eszünkbe sem jut, hogy Bell találta fel a telefont, Herz és Marconi a rádiót. Semmiesetre sem gondolunk rájuk, amikor felvesszük a telefonkagylót, vagy bekapcsoljuk a rádiókészüléket. A skatulyákról, vagy fényképezőgépekről, fényreklámokról, vagy cégtáblákról naponta százszor is felénk kiált a KODAK név. Kinek öltött eszébe, hogy mi van e név mögött, mit köszönhetünk neki? Vajon gondolnak-e rá a fényképezők és fényképezettek, hogy ez a „Kodak” nem is név, hanem ügyes, könnyen megjegyezhető üzleti márka. De, aki kitalálta, több volt, mint üzletember, zseni volt és az emberi akarat és szívósság egyik legcsodálatosabb példaképe. Önbizalom, optimizmus, bátorság, tudásvágy, vállalkozási kedv, érzék az emberi szükségletek iránt, mind együtt van annak az amerikai zsidónak élet-történetében, akit Kodak álnév alatt minden további személyes éreklődés nélkül elkönyveltünk futó emlékezetünkben.

Lássuk ennek a rendkívül érdekes zsidó életregénynek történetét, amelyet az olvasóközönség alig ismer.

A ROCHESTERI FÉNYKÉPÉSZ — ROSSZ KÉPEKET CSINAL.

A watervillei kis vasuti állomáson 1860-ban hárman álltak minden este. A papát várták. Két leány és egy fiú. A papa érkezésére éppen olyan pontosan lehetett számítani, mint magára az akkortéjt épült kis vasútra, amely Rochester amerikai városkából indult el minden este az Ontarió-fő felé.

William Eastman a papa, kereskedelmi ismeretekre tanította a rochesteri fiataloságot. Valamikor maga is hivatalnok volt, de Rochesterben akkortéjt nem volt kereskedelmi iskola és Eastman úgy gondolta, hogy meg lehet abból élni, ha az ember tovább adja gyakorlati tudását.

Az iskola nem sokat jövedelmezett. Eastman Waterville-ben helyezte el családját, mert ott olcsóbb és inkább magára vette a fáradságot, hogy minden reggel és este egy-egy órára bumlizzon a kis vicinális fapadjain. Szegényen, boldog családi életet élt a rochesteri kereskedelmi iskolai tanító.

Nem érdeklődött senkisémm származása felől, pedig Eastman elmondhatta volna, hogy ősei Németországból vándoroltak ki, megőrizték zsidóságukat az új hazában is és pionírok voltak Massachusetts és Connecticut között. A waterville-iek csodálkoztak azon, hogy Eastmanné asszony péntek este gyertyát gyújt, imát mond a gyertyák fölött és férje szombaton zárva tartja iskoláját, nem megy Rochesterbe és nagy könyvek felé hajolva — Istennel beszélget. De azok boldog idők voltak: senkisémm

törődött a mások vallásával. Eastmanék dolgos, derék és tisztességes emberek voltak, ez pedig akkor elég volt ahhoz, hogy megbecsüljék és jó amerikai polgároknak tartásák őket. A két leány: Ellen és Emma a ház körül segédkeztek, a kis George pedig az elemi iskolát járta.

William Eastman azt gondolta és remélte, hogy fiát majd New-Yorkba küldi, kitaníttatja és aztán az okos, kicsit vézna gyerek átveszi a rochesteri iskolát és gondoskodni fog szüleiről is. De a sors megváltoztatta az apa tervét. Nem volt még tízenhárom éves a gyermek, amikor apja egy szombaton nem ment be Rochesterbe, vasárnap is otthon maradt, hétfőn magas láza lett, szerdára pedig otthagya a kis családot végleg, otthagya a rochesteri iskolát és az egész küzdelmes életet. Az iskolát be kellett csukni, a család pénz nélkül maradt.

George Eastman még nem sokat tudott a világról, de annyit megtanult, hogy munka és főleg pénz nélkül nem lehet boldogulni. Egy jószívű waterville-i asztalos, George Monroe magához vette. Az anyának nem volt kifogása ellene, ha William ezt a mesterséget tanulja ki. A gyermekben sok kezűesség volt. Fizetése nem volt, de maradék deszkából mindeféle ügyes tárgyakat faragott, befestette virágokkal és eladogatta őket a falusiaknak.

A watervillei asztalosnak volt azonban egy mellékfoglalkozása is. A fényképezés. Harmine év telt el már azóta, hogy Daguerre feltalálta az első hasznavehető fényképezési eljárást, annak is hét éve volt, hogy Runel „száraz lemezeket” kezdett készíteni az addig pokolkö oldattal áztatott papíroslemezek helyett, de Waterville-be később érkeztek a felfedezések és az asztalos-fényképező csapnivalóan rossz fényképeket készített. A falubeliek sokat nevettek a kétféjű embereken, akik a watervillei fényképező képeiről meredtek a világba. A legtöbb kép homályos volt, vagy egyáltalán nem sikerült. Az Eastman gyerek számára mégis érdekesebbnek tűnt a fényképezés, mint az asztaloság. Minden szabad idejét a fényképezőgép mellett töltötte, éjszaka pedig a sötétkamarának kinevezett deszkabódében kísérletezett. Ki is tanulta volna a fényképező mesterséget, ha egy napon a boldogult William Eastman egy barátja meg nem látogatja az özvegyet. Megteiszett neki a gyerek és azt mondotta, hogy ne legyen „világ csufjára” fényképezés belőle, inkább adja hozzá Rochesterbe, derék biztosítási ügynököt nevel belőle. Így került tízenöt éves korában tanoncként a rochesteri biztosítási ügynök irodájába, ahol kitanulta a könyvelést és két év múlva heti 35 dollár fizetése volt. Magához vette édesanyját és nővéreit. De ők sem tudták, hogy fivérük kettős életet élt. Nappal az irodában gürccölt, este pedig legtöbbször hajnali négy óráig egy rochesteri fényképezési műhelyben dolgozik.

Mint minden múlt századbeli amerikai, rögtön a pénzügytészbe fogott és 1872-ben tízenhét éves korában már 576 dollárja feküdt a bankban a kontóján és 500 dollárért egy részvényt vett, amely-

nek árfolyamemelkedésére számított. Eastman mama boldog volt, amikor 47 dollár lett a fizetése és folyton azt sóhajtott, bárcsak megérte volna az apa, akinek leghőbb vágya volt, hogy zsidó tanító váljék fiából. Azt nem tudta az anyja, hogy fia nagyon unja a foglalkozását és főnökei gyakran alva találják az üzleti könyvek között, mert az állandó éjszakai munka a fényképezési laboratórium-ban nagyon kimerítette. Ezen azután úgy segített, hogy egyszer egy héten, szombaton este lefeküdt korán és hétfő reggelig fel sem kelt. Egy egész hétre kialudta magát.

Bankkontója sem gyarapodott, mert fölös pénzén szakkönyveket és folyóiratokat vett és egy ilyen folyóirat döntötte el későbbi sorsát.

MIT IRT A FOLYÓIRAT?

A londoni „Almanac” című folyóirat receptet közölt egy fényérzékeny zselatinréteg előállítására, amellyel mindenki házilag készíthet fényképezésre alkalmas lemezeket.

Eastman rávetette magát erre a receptre, elő is állított fényérzékeny lemezeket, de az eredménnyel nem volt megelégedve. Rájött, hogy ez a találmány még tökéletesítésre szorul. De azt is látta, hogy ehhez sok pénz kell. Sok pénz. A kísérletekre ráment megtakarított pénze, de végül olyan eljárást talált, amelyeket már tökéletesnek tartott. Egy rochesteri fényképező kitűnő fényképeket készített a lemezekkel. De honnan vegyen pénzt a tömeges gyártáshoz?

Volt egy nagybátyja Würtembergben, akit még Esztmannak neveztek. Ez a gazdag európai nagybácsi nem sokat törődött Amerikába elszármazott rokonaival. Irt a nagybácsinak, mert azt hitte, ez felismeri majd a nagy lehetőségeit, amely ebben a találmányban rejtőzik. Levelére a nagybácsi azt írta, hogy „könnyelműségnek” tartaná a jó könyvelői állást kísérletezésre és haszontalan időtöltésre használni fel.

A nagybácsi nem adott pénzt (később mikor elszegényedett, Eastman támogatta bőkezűen) és ezért Georg pénz után szaladgált. Élt akkor ott egy Henry Alvah Strong nevű nyugalmazott számvívó őrnagy, aki szintén találmányokon törte a fejét. Ez volt az a kor, amikor Bell kirukkolt a telefontal, Edison a gramofonnal és a villanyvilágítással. Társas szerződést kötöttek és ötezer dollárt adott Eastmannak.

ELVESZ AZ 5000 DOLLÁR.

1879 júliusában Londonba utazott Eastman. Ott szabadalmaztatta találmányát. Olyan sokoldalú volt, hogy közben egy táncversenyt is megnyert egy nemzetközi versenyen. Ezután kibérelt egy műhelyt és teljesen a fényképezési technikának szentelte idejét. A kitűnő Eastman-féle száraz lemezeknek híre eljutott Londonból Amerikába és 1881-ben kis gyárat létesített, de alighogy megkezdte a gyártást, sok panasz érkezett a vevőktől. A lemezek elhomályosulnak, Eastman kétségbe volt esve. Megvizsgálta a lemezeket, de nem tudott a baj nyitjára jönni. Rettenetes felelősséget érzett, visszavette a rossz lemezeket és eszébe jutott a nagybácsi. Ime elspekulálta egy ember pénzét, de az őrnagy igazi amerikai volt. Amikor megtudta, hogy elveszett az 5000 dollár, azt mondotta, ő bizik tovább is benne és még megtakarított 2000 dollárjával elutazott vele együtt Londonba.

Londonban megtalálták a hibát. Vaiami kis fegyveres volt a vegyiszer összeállításánál és 1882 áprilisában újra Rochesterben voltak. Éjjel-nappal dolgozott néhány hétig és a rochesteriek legnagyobb csodálkozására az üzem újra dolgozni kezdett. A

huszonnyolc éves George Eastman teljesen meg-
őszült. Versenytársai támadtak, tőke kellett a to-
vábbi terjeszkedéshez. De minden akadályt legyő-
zött. Technikai zsenialitása ekkor bontakozott ki
legjobban. Rájött arra, hogy az üveglemezt papir-
ral helyettesíti. Eastman találta fel és hozta piacra a
fényérzékeny papirtekercs filmet.

1885-ben szabadalmazta és az első időben
„svindli”-nek látták, de nemsokára nagy aranyér-
met nyert. Karrierje ettől kezdve mindjobban fel-
felé ivelt. Azután a reklám fegyveréhez nyúlt. Első
híres reklámja volt:

— Levél helyett küldjünk fényképet.

A második:

— A fotografáló masina pótolja a tollat.

Nemsokára kétszázézer dollár alaptőkével meg-
alakult az „Eastman- Szárazlemez és Filmtársaság”,
amelynek tulajdonosai Eastman és Strong voltak.
Ők indították el a film, a mozi fotografálás fejlődé-
sének útját.

KODAK!

Egy nagy nehézsége volt az akkori fényképe-
zésnek. A készülékek roppant nagyok voltak, áll-
vány nélkül nem lehetett fényképezni. Az Eastman-
gyár 1888-ban leégett. Félévig tartott az üzemszünet,
amelyet további kísérletezésre használt fel Eastman.
Ekkor feltalálta az új könnyen hordozható kis
fényképezőgépet.

Meg volt a gép, csak valami könnyen megje-
gyezhető nevet kellett találni. Emlékirataiban azt
írja, hogy valami babonás tisztelettel csüggött édes-
anyján, akít Karolinának hívtak. Mindig azt érezte,
hogyha a „K” betűt kimondja, abból valami jó
származik. Így konstruálta a „KODAK” nevet.

Jöttek az újabb reklámok, az egyik: **Nyomd
meg a gombot — a többit elintézzük mi. Kodak!**
Megteremtette az amatőr fényképezést.

Ekkor már úgy néztek Amerikában a zsidó
Eastmanra, mint valami varázslóra. Hatalmas vállalat
lett, s 1892-ben dollármilliomos. Harmincnégy
éves volt akkor és időközben elhunyt társa sem
hagyott kevesebbet örököseire.

Hogy az emberiség mit köszönhet a rochesteri
zsidó tanító fiának, talán nem is kell részletezni.

EASTMAN — A JÓTÉKONY.

Megnyilatkozott a zsidó zseni mellett a zsidó
szív is. Nagy vagyonának nagyrésztét jótékony célra
hagyta. Több, mint hatvan millió dollárt hagyott jó-
tékony célra. Neki köszönhető két nagy egyetem fel-
állítására is.

1932 március 14-én egy revolverlövéllyel vetett
véget életének. Ami pedig legkülönösebb volt ön-
gyilkosságában, annak indoka: életunalom. Hetven-
hét éves volt és hátrahagyott levelében azt írta,
mindent elért életében, s tőle amugy sem várhat
többet már az emberiség.

— Ugy megyek el, hogy betegség és öregség
nem vert még le lábamról. De unom ezt a világot,
mert nem érdemes arra, hogy technikai találmá-
nyokkal boldogítsák. A pénz mindene. Számomra a
pénz csak arra volt jó, hogy alkossak vele. (S erre
mondják a zsidókra, hogy a pénzt imádják. Ime a
példa: Eastman.)

Egy zsidó karrier az Eastmané, minden sikeré-
vel, balsikerével, boldogságával és szomorú finálé-
jával.

Ha a Kodak szót látjuk ezentúl, gondoljunk
arra, aki megteremtette, a zsidó Eastmanra!

Az ardeali zsidók találkozóhelye!

BERKOVITSNÉ
(Oradeáról)

orth. kóser étterme
(a baia-marei rabbi hechsere)

BUCUREȘTI,
Str. Lipsicani 3.

Telefon: 462-91

Socec hátmögött. Postavámmal szemben
Erdélyi ardeali konyha!

Érdekes újítást

vezetett be a Heinrich szappangyár a **SENLASLO** toalett- és fertőtlenítő szappan fogyasztói részére.
Ugyanis aki a Senlaslo-szappant csomagoló papirból 12 darabot összegyűjt, az bármelyik szappant árusító
üzletben teljesen ingyen kap azokért egy darab azonos nagyságu Senlaslo szappant. Ezen újítás által a kö-
zönség szélesebb rétegeiben és nagyobb mértékben fogják megismerni a ma már nélkülözhetetlen Sen-
laslo szappant, amely amellett, hogy egyuttal kellemes illatú piperecikk, **több kiváló orvostanár
egybehangzó szakvéleménye szerint tökéletesen fertőtleníti és annak használata
megvéd a fertőző betegségek ellen.**

Hogyan folyik le Jeruzsálem megtisztítása a terroristáktól?

Ez már háború?

(Jeruzsálem.) Egy csoport újságíró,
angol katonai csapatokkal együtt körsétát
tettek a jeruzsálemi ó-város zárt bazárjai
és a megszállott sikátorai között. A Cold-
stream gárda-ezred és Northumberland gya-
logosok állanak mindenfelé őrt és tartják
megszállva az Omár-mecset körüli uccákat
és a Via Dolorosa felé vezető utat. Az új-
ságírók számos fel nem robbant bombát
találtak, amelyet a katonák idejekorán el-
fojtogattak. Láttak házakat, ahonnan lövöl-
döztek a terroristák. *A katonaság parancsot
kapott, hogy a szent helyeket kimélje, épü-
leteket se bántson, a békés lakosságra is le-
gyen tekintettel, csak a terroristák ellen
járjon el a legnagyobb eréllyel. Vagy el-
fogja őket, vagy agyonlővi. Az ó-városban
egyetlen üzlet, bazár, vagy magánlakás sin-
csen felel. Széleskörű intézkedést tet-
tek, hogy a lakosság, amelynek nem sza-
bad elhagyni a lakást, ennivalóval és gyógy-
szerrel láttassék el. A zsidó negyedben tel-
jes a nyugalom.*

A tisztogatás munkája a következőké-
pen folyt le:

Hajnaltól rohamsisakos katonaság in-
dult el az ó-város felé. Két század gyalog-
ság feltűzött szuronnal tervszerűen nyom-
mult előre. Az összes kis sikátorokat meg-
szállták, amíg az Omár-mecsethez érke-
tek. A csapatok másik része megfelelő ka-
tonai módszerrel kutatott át minden egyes
házat. Az első két századnak legfőbb célja
az volt, hogy elvágja a terroristák menekü-
lési útját.

A csapatok megszállták az összes stra-
tégiai szempontból fontos utvonásokat. Gép-
fegyvereket állítottak fel a házak tetejére,
mielőtt még a házkutatást keresztülvizsík.
A northumberlandi ezred egyrésze az Olaj-
fák hegyére ment, amely a mosé-kerületet
jól szemmel tarthatja.

A katonai akció nem találkozott kato-
nai ellenállással. Repülőgépek keringtek ál-
landóan alacsonyan és röpcédulákat dobtak
le, amelyben a lakosságot nyugalomra intik
és felszólítják a lakosságot, hogy maradjon
házaikban. Lövések is hangzottak el
sporadikusan és egy angol katona megsebe-
sült. A zsidónegyed körül erős angol és zsidó
katonaság táborozik angol és zsidó tisztek
vezénylete alatt. Homokzsákokat is torla-
szoltak bizonyos helyeken. Arab asszonyok
jelentkeztek katonai hatóságok előtt és éh-
ségről panaszkodtak. Kenyeret osztogattak
szét közöttük.

A tervszerű házkutatások eredménye
volt az első napon negyven arab terrorista.
A telefonhuzalokat, amelyek az ó-városból
kivezetnek, a katonai parancsnokság rende-
letére elvágta a katonai műszaki csapatok.

Későbbi harcok során tíz arab megse-
besült, közöttük egy asszony is. A Szent
István és Damaskus kaput eltorlaszolták a
terroristák, azokat a csapatoknak erőszak-
kal kellett bevenni. A házkutatások során
sok fegyvert és municiót találtak. Főtte

voltak lövöldözések, főleg az Omár mecset
tájékán. Éjszaka rejtett helyekről lövöldöz-
tek a csapatokra, amelyeket a katonaság
viszonzott és veszteséget okozott a terroris-
táknak.

Másnap a tisztogatás munkája tovább
folyt. Ekkor már erősebb volt az ellenállás.
15 arab meghalt és 30 megsebesült. Hetven
gyanus embert a Dávid citadellában tartá-
nak fogságban. Később négy arab hulláját
találták meg az óvárosban.

A tisztogatás munkája a legnagyobb
eréllyel folyik tovább. A mecset minaretjé-
ből is lövöldöztek.

Egy katonát, aki a Via Dolorosa-n ál-
lott őrt, lelőtték.

A golyók elrepülnek a zsidónegyedig is.

Az Omár mecset két papja interveniált
a katonai parancsnoknál, s kérték, hogy
szüntesse meg a katonai akciót, mert az sérti
a szent helyet, viszont „nincsen kifogásuk”
az ellen, hogy a katonaság öröket helyez-
zen el (akiket le lehetne öldödni. A szerk.
megjegyzése) és nincs kifogásuk az ellen
sem, hogy házakban helyezték el a kato-
nákat a mecset kerületében.

Az angolok erélyes akciója folytán a
harmadik napon nyugalom volt, de nappal
tovább folyik a rendcsinálás, főleg a Sira-
lom fala körüli házakban. A Coldstream ez-
red egy katonáját megsebesítették.

A katonaság teljesen ura a helyzetnek,
a legszigorubb ellenőrzés van. A lakosság
alig néhány órán át végezheti bevásárlásait,
azután vissza kell huzódjon a házakba.

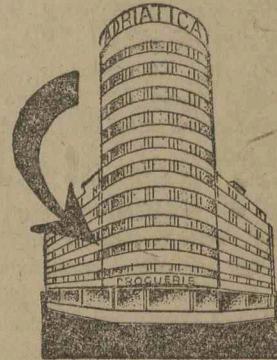
Igy néz ki a „zsidó háború” Paleszti-
nában 1938-ban Jeruzsálem arabnegyedé-
nek uccáin.

Erdélyiek figyelmébe!

DROGUERIA CARAIMAN

BUCUREȘTI

Academiiei 1 colț cu
Str. Doamnei
Tel. 545.80.

Raktáron tartja az
összes bel- és küll-
öldi gyógyszer-
különlegessége-
ket, injectiókat,
valamint az összes illat-
szereket és kozmetika
cikkeket. Nagy választék
Houbigant, Caron,
Chanel, Michel, Guer-
lin, Patou, Grolie, stb.
gyártmányokban.

Kérem kirakataimat megtekinteni és
mérésével araimról vételkötelezettség
nélkül meggyőződni

SALAMON MÓR
gyógyszerész
DROGUERIA CARAIMAN

Organul Organizației Mizrahi din Ardeal.

Inscris în registrul publicațiilor periodice prin or-
donanța No. 9/1938. Dos. No. 805/1938. Tribunalul
Bihar, Secția III-a.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Oradea, Strada Miron Pompiliu
Telefon: 24-40

Naptár 5699

Péntek: Chesvan 10, november 4.

Szombat: Chesvan 11, november 5.

Heti szidra: דָּר לָךְ

Heti haftora: למה האמר

Szombat kezdete:

üzlet bezárás 4.40

gyertyagyújtás 4.55

Istentisztelet kezdete 5.12

Szombat befejezése 6.02

Akik még ma is vakok

Nem testi vakságra gondolunk. Van an-
nál még szomorubb „vakság” is, amelyben
mindkivül sok zsidó szenved. Főleg a jómó-
dúak és jóllakottak, akik egy-egy jólberen-
dezett ügyvédi iroda széles íróasztala mellett
ülnek, vagy sokszobás orvosi lakás rendelőjé-
ben „boldogitanak” beteg embereket. De még
ilyen „vakember” él üzletek mélyén,
vállalkozások irodáiban. Azok a doktor
nagykereskedő urak és gyáros urak
akik még mindig a legmélyesegesebb
emberi vaksággal áldattak meg.

Azokról szólunk, akik mostanig hírét sem
alották a hitlerizmusnak, akik nem tudják,
mikor él több mint öt esztendeje a berlini
zsidó. Ezek semmit sem hallottak még az
asztrák zsidó tragédiáról, nem tudnak a ma-
gyar 80 és 20%-ról, nem tudják a szudéta
zsidóságának tragédiáját, nem hallot-
tak eddig semmit s nem láttak mostanig sem-
mit! Vakok, vakok, ezerszeresen vakok!

Csak azt látják, hogy az ő kis körük mi-
lyen. Kerestem-e ma még jól, van-e biztos
bankbetétem, jöttek-e vevők elegendő a boltba
és hazajött-e kedves és molett neje öngagsá-
jának perzsabundája a „nyaralásból”? Nekik
csak a jóllakás utáni szóabikarbóna a kér-
és, meg az, hogy a gyermek mellett milyen
nemzetiségű és milyen drága nőrsz legyen.

Ezek azok, akik nem látnak és nem hal-
tanak, mert önzésükben, bornirt kiskaliberű-
gükben azt hiszik, hogy szerződést kötöttek
az Uristennel, hogy igen, ók, már mint ezek a
„vakok” a kohnkleingrünblaugelb urak min-
dig jól és biztosan fognak élni, jólétben, öt-
szobában és nekik minden sikerülni fog.
Ezek az elbizakodottak azok, akik azt hiszik,
hogy ha nem beszélnek arról, hogy zsidók
már mint ők maguk nem beszélnek), ak-
kor úgy járnak, mint a strucc. A homokba
dugják fejüket és azt hiszik, hogy az anti-
szemita nem látják meg őket.

Ezekkel minden nap találkozhatunk és
megdöbbenéssel látjuk, hogy számuk nem
csökken. Mostanában többször is láttuk őket.
Ők azok, akik egy Jabotinsky vagy egy Na-
ham Goldmann estélyre szóló tiszteletjegy
átadásakor azt mondják:

ki az az ur, énekel és táncol, valami jó
színész? Vagy: minek jön erre mifelénk,
mikor mi olyan jól megvagyonunk! Vagy:
mikor mi ilyen dolog van, ez igazán nem ér-
dekel. Vagy: a blódebbje azt mekegi,

TUNGSTAM KRYPTON

izzólámpák amelyeket
15 Dlm — 150 Dlm

Önnek lakásában, irodájá-
ban, üzemében stb. hasz-
nálnia kell. A krypton-lám-
pák napfényt hoznak laká-
sába és nagyon gazdasá-
gosak használatban.

Az új fény

Tungstam

KRYPTON

mint egy ócska békéből ittfelejtkezett
gramfonlemez: „a cionisták az okai az
antiszemizmusnak”.

Százezernyi kifogásuk van, csak ne kellessen
adni. Millió butábbnál butább ér, csakhogy a
tiz meg több millióból ne kellessen leadni
egy banit sem. Ilyenek élhettek Berlinben is,
meg Reichenbergben, Linzben és Bécsben. S
amikor jöttek a horogkereszt nevében, öt perc
alatt odaadtak mindent. De ezek a „vakok”
nem látnak és nem hallanak, ezek azt hiszik,
hogy őket nem érheti semmiféle baleset. El-
felejtik, hogy mit mond a budapesti mentők
jelszava: Mindenkit érhet baleset! S még hoz-
zátehetjük ebben a mai antiszemita világban,
hogy „minden zsidót érhet baleset”. És akkor
oda a sok textiláru, oda a sok boros meg sze-
szeshordó, oda az ügyvéd ur perzsaszönyege,
az orvos ur többemeletes bérpalotája.

Zsidó vakok, vagy vak zsidók: hát még
mindég nem láttok tovább orrotoknál? Med-
dig kell ordítsák a jövőbe inkább látó zsidók,
szóban és írásban: legyetek emberek. Legye-
tek érző zsidók, ha egy zsidó ujság jelentke-
zik kaputokban és ne szégyeljétek a cseléd
előtt, mert zsidók vagytok, amugy is „bűdös
zsidónak” titulálnak benneteket még a cse-
lédszobák mélyén is. Legyetek érző emberek,
ha a zsidó nyomor jelentkezik ajtótoknál. Le-
gyetek emberek, ha egy zsidó tudós jön, ha
egy zsidó könyv jön, ha egy zsidó kopogtat
bármivel, ami emberi és értelmes.

Mert jöhet egy nap, amikor nektek sem
lesz és szívesen adnátok, de már nem lesz mi-
ből. Jöhet egy nap, amikor ti is koldustarisz-
nyát vehettek és mehettek kopogtatni más
ajtáján. A rossz sorsot lehet, hogy egy kellő
időben és helyen kiadott pénzdarábba meg-

váltjátok! Ha adtok bármire is, még köszönet
sem jár érte. Ne imádjátok azokat a papir-
rongyokat, amit pénznek neveznek. Mi az ah-
hoz képest, ami most kockán forog. Világok
vajudnak és ti jómódu zsidók sokszor úgy áll-
tok meg egy százalékos előtt, mintha ezen mul-
na boldogságtok. Az minden vágyatok, hogy
az is ott penészedjék a többi között, holott
emberi sorsokat, boldogságot, jobb jövőt is le-
het néha venni vele. A legolcsóbb életbiztosi-
tás, a legjobb „tőkebefektetés” egy kellő idő-
ben kiadott pénzdaráb. Eljön az idő, amikor
a zsidó sajtó kirukkol majd ezeknek a nevei-
vel, akik nem érdemlik meg, hogy titokban
maradjon nevük, mert viselkedésükkel sokat
ártnak a zsidóságnak

Zsidó testvér! Ne légy mindig kicsinyes,
ne légy kalmár, ne légy rossz és szűkkeblű!
Légy ember! És ha annyira imádog is a pénzt,
jobban mint családodat, jobban mint ember-
társaidat, jobban mint a zsidóságot, jobban
mint az Istent, akkor gondold arra, hogy te is
elrothatsz majd a temetőben, de addig is jö-
het még a svasztika s mindent elvihet az ör-
dőg!

— LENGYEL DEMARS LONDONBAN
A PALESZTINAI KÉRDÉSBEN. (London).
Gróf Raczinszky londoni lengyel nagykövet
felkereste Sir Alexander Cadogan-t, a kül-
ügyi hivatal állandó államtitkárát s kérdést
intézett a lengyel kormány nevében, Palesztinát
illetőleg. A demars azért történt, a len-
gyel nagykövet szerint, mert a lengyelországi
zsidóság nagy nyugtalansággal figyeli a pa-
lesztinai véres eseményeket és érdeklődik,
mert bevándorlási lehetőségeit is akadályozva
látja.

— HAZASSÁG. A nagyváradai zsidó társadalom és közgazdasági élet fiatal, közbecsülésben álló tagja, dr. Rippner György házasságot kötött Auer Magda urhölgygel.

— STOCKHOLMI ZSIDÓ ESEMÉNYEK. (Stockholm). Az első svéd-zsidó filmet, amelyet Leo Rosenblüth főként rendezett, a zsidó ifjusági klub első téli összejövetelén előadták. A film az ifjusági táborozásról közöl érdekes részleteket. A héber egyetem ügyvezető igazgatója, Alfréd Berger, a stockholmi cionista szervezetben az aktuális palesztinai problémákról tartott referátumot.

— ELADÓ. Nagy telekkel rendelkező ház a str. Minelor 58-a. alatt eladó. Értekezni ugyanott.

— UJ ZSIDÓ BIRÓT NEVEZTEK KI JERUZSÁLEMBEN. (Jeruzsálem). A palesztinai kormány kinevezte dr. Benjamin Léwy ügyvédet jeruzsálemi bírónak. Dr. Léwy négy évvel ezelőtt vándorolt be Németországba.

— 128.000 FONT DEFICIT A KORMÁNYZAT ELSŐ ÖT HÓNAPJÁBAN. (Jeruzsálem). A Palesztina-kormány egyik bulletinjéből kiderül, hogy augusztus havában 110.000 font deficit volt. 304.000 font volt a bevétel és 414.000 font a kiadás. A most folyó pénzügyi év első öt hónapjában, amely április 1-én kezdődik, a kormány bevétele 1.778.000 fontot tett ki, 2.220.000 font előző évi bevétellel szemben. A kiadás pedig 1.906.000 fontot tett ki, míg 1937-ben 1.926.000 fontot. Így tehát a deficit 128.000 font erre az öt hónapra.

— ELJEGYZÉS. Blau Ika és Goldfarb Jenő Hodod, jud. Sălaj, jegyesek. Minden külön értesítés helyett.

— ZSIDÓ CSALÁDNÁL vagy magános urnál házvezetőnői vagy hasonló állást keres intelligens uriasszony, aki a háztartás minden ágában teljesen jártas. Cim: Rosenberg Armin, Apateu, jud. Arad.

— Keren Hajjeszód konferencia Kolozsváron. (Cluj.) November 6-án tartja meg az erdélyi Keren Hajjeszód ezévi országos konferenciáját. A konferencia feladata elsősorban a Keren Hajjeszód munkatársainak az 5669. évi Keren Hajjeszód-munka megtárgyalására lehetőséget nyújtani, a palesztinai helyzetről és a londoni politikai tárgyalásokról részletes információkat adni, valamint az új kolozsvári Keren Hajjeszód-akciót megfelelő keretek között beindítani. Az új munkaév a Keren Hajjeszód érdekében kifejtendő fokozott tevékenység jegyében áll. A Keren Hajjeszód antwerpeni világkonferenciája 1 millió fontnak a felhozását adta ki jelszó gyanánt az elkövetkező évre. Ez a tény a múlt évi bevételek 100 százalékos emelését jelenti. A KH konferencián és a kolozsvári Keren Hajjeszód-akció lefolytatásában a londoni Executive felkérésére részt vesz dr. S. Kanowitz (Tel-Aviv), a Kupath Cholim (betegsegélyező pénztár) vezető orvosa, az új generáció legjelentékenyebb és legragyóbb szónoka is. Dr. Kanowitz, aki évek óta Palesztinában él, a német cionista mozgalom fiatalabb generációjához tartozik, mely a háború utáni években lépett be aktív munkával a mozgalomba. — A Keren Hajjeszód jeruzsálemi főirodája Dr. S. Kanowitz (Tel-Aviv) a kiváló szónok, Jicchak Hecht, a Keren Hajjeszód kampány levelezője és Giszkalay János által lesz képviselve.

— ELJEGYZÉS. Spitzer Árpád Timișoara és Iritz Irmus Sân Nicolaul Mare, jegyesek. Minden külön értesítés helyett.

— HAIFÁBAN IS MEGKEZDŐDÖTT A TISZTOGATÁS. (Haifa). Az angol karhatalom hozzálátott Haifának a terroristáktól való megtisztításához és a város teljes elfoglalásához. A minap megszigorították az éjjeli közlekedésre vonatkozó rendeletet. Az intézkedést kiterjesztették Tibériásra is. Az angol hatóságokat erre az intézkedésre a tibériási zsidó polgármester, Zakiel Haidef ellen elkövetett merénylet készítette. A zsidó polgármestert súlyosan megsebesítették. A tibériási polgármester elleni merénylet nagy izgalomban tartja a várost. A rendőrség és hadsereg széleskörű vizsgálatot vezettek be a merénylet felfedezésére, akinek személyazonossága eddig nem volt megállapítható. Észak Palesztinában erőlyesen folyik a tisztogatási akció, amelynek során a csapatok és felkelők között több ízben összeütközésre került sor. A felkelők súlyos veszteségeket szenvedtek.

— ORTH. KOSER KONYHAMAT Brașov, Str. Regele Carol (Kapu ucca) 38. sz. alá helyeztem át f. évi október 1-től kezdődően. Korona kávéház mellett. Káhn restaurant.

— A PALESZTINAI ANGOL KORMÁNY 4870 BEVÁNDORLÁSI CERTIFIKÁTOT ADOTT KI. (Páris). A Zsidó Távirati Iroda párisi központja jelenti, hogy a palesztinai kormány kiadta az esedékes fél-évre a bevándorlási certifikátokat. A következő fél-évre a palesztinai kormány 4870 certifikátot adott ki, részben kapitalisták, részben munkások részére, ami mintegy 15—16 ezer bevándorlót jelent. A certifikátok kiadásának politikai jelentősége van. Emlékeztetes ugyanis, hogy a kairói pánarab kongresszus szeptember háborúval fenyegetőzött arra az esetre, ha az angol kormány nem vet véget a zsidók bevándorlásának. Ugyanezzel a követeléssel állt elő Londonban Irak külügyminisztere is. Rendkívül figyelemreméltó, hogy az arab fenyegetések ellenére Anglia nemcsak, hogy nem állította meg egy pillantra sem a zsidó bevándorlást, hanem az új bevándorlási kvótát simán és zökkenésmentesen bocsátotta ki.

VISZERES, boka-sülyedésses, lúdtalpas áldott állapotban levő anyáknál pehelykönnyű, kézzel varrott cipőt a

Belvárosi cipőszalonban

ORADEA Parcul Traian 1 Kohn István

Dr. Balláné kalapszalon mellett.

— A FRANCIA-SYRIAI VISZON (Páris). A nemzetközi krízis által félbeszakított francia-sziriai tárgyalások fonalát újra felvették. Djemal Merdam Bey miniszterelnök, aki több mint két hónapja tartózkodott Párisban, többórás kihallgatáson volt Bonnet külügyminiszterrel. Az atmoszféra a tárgyalások megkezdése közötti idő alatt nagyon megváltozott. Bár a franciák ma csenek ellene az önállóságnak, a francia kormány el van határozva, hogy a francia érdekeket még jobban meg akarja és meg is fogja védeni, mint eddig. A szírek kitarthatam mellett, hogy nem csupán névleges függőségét akarnak, hanem teljes és végleges megoldást, de facto függetlenséget. A helyzetben úgy alakult, hogy a szerződés ratifikálása a francia parlament által még ebben az évben létező, de most, a viszonyok alakulása folytán bizonytalan időre eltolódott. Egyetlen egy pontban azonban végleges a megegyezés. És ez: a kisebbségek védelme. A francia kormány egy különleges kormánybiztost nevez ki a sziriai kisebbségek védelmére, aki különleges meghatalmazásokkal fog rendelkezni. Vitás esetekben döntő szerepét fogja játszani a szír kormány és a kisebbségek között. Katonai téren még egyáltalán nincs megegyezés, mivel a szírek sokkal kisebb jogokat akarnak nyújtani a franciáknak, mint amennyit a francia követelnek. A szandzsákra vonatkozó változtatásokat nem tudta a sziriai miniszterelnök keresztülvinni. Szeptember 22-ére tervezte Bonnet ankarai utját, amelyet az akkori város európai helyzet megakadályozott, majd pedig Kemal Attatürk bejegyzése az akadály. A jelenlegi kormányzó: de Martel, jelenleg Párisban időzik és minden valószínűség szerint már nem is tér vissza állomáshelyére, hanem egy fiatalabb diplomátával helyettesíti. A kormányzó eddigi tevékenységét úgy Damaškusban, mint Párisban is sokat vitatják.

— AZ ARAB TERROR EDDIGI ÁLDATAI. (Jeruzsálem). Az 5698. évben összesen 234 zsidót öltek meg és több mint ötszáz sebesült meg az arab terror által. Említjük meg, hogy Ábrahám Kotinak, a lefoglalt fegyverviselésért halálra ítélték, a legfelsőbb bíróság megkegyelmezett és büntetését életfogytiglani fogságra változtatta.

— BOMBAMERÉNYLET A MONTVIDEOI ZSINAGÓGA ELLEN. Ismeretlen tettesek bombát dobtak a montevideói zsidó templom ellen. Az explozió által a bejárati márványlépcsőház összedőlt. A rendőrség keresi a tetteseket.

Látogasson meg szőnyegkiállításunkat új helyiségünkben Str. Ep. Ciorogariu 4.

Sebbnél szebb perzsaszőnyegek, bel- és külföldi fonalak. — Szőnyeg javítások. — Allandó tanfolyam

„ORIENT” Schulhoi Emilné, Oradea, Strada Ep. Ciorogariu No. 4. Telefon 1004.

örökkévalóságot biztosít annak, aki a zsidókkal

bánik a történelem folyamán

Cyrus király hatvanméter magas sziklaszobra a perzsa sívatagyban

Hyeroglifák, amelyeket nehéz megfejteni. — Kések és revolverek néma harca

A kermansahi Bristol-szálloda kényel-
ét nehezen hagytuk ott. a bizonytalan út
től, amely Teherán felé vezet. Nem volt
ég idóm, hogy ebben a városban alaposan
örülnezzek, holott 1500 zsidó család él it-
en és nagyon érdekelt ezeknek sorsa. Most
nem értem rá, de azzal vigasztaltam ma-
mam, hogy visszafelé jövet alaposan körül-
nézek. A szálloda egész személyzete talpon
olt és nevetve hallgatták Habibola soffő-
rnek vig átkozódásait, amint elhelyezni
kezdte a sok podgyaszt. Az autó körül
vak, sánta és egyéb koldusnépség ál-
lott, akik meghallották az éjszaka, hogy
legének érkeztek, ezért minden egyes tag-
t annak a kolduskolóniának mozgósítot-
t és most ott állottak glédában az autó
örül. Nem tudunk az autéhoz jutni, mert
koldusok elállják az utat és a szálloda
személyzete kimélet nélkül szét kell csap-
on közöttük, hogy előbbre tudjunk jutni.
A távolról dobjuk a garasokat, nehogy
közél jöjjenek ezek a rühes és egyéb ba-
kál bőven ellátott szerencsétlenek.

A görög szállodatulajdonos elbucszik
tünk, a zsidó portás szívélyes salommal
szórn. Habibola, a soffőr egész éjszaka ja-
mította, takarította a gépet, ami nagyon
zop volt tőle, de a finom whiskyvel teli
veg, amit az autóban felejtettünk, félig
es és ezért dudol magában vig-szomorú
lokat Habibola, a nagy tura soffőre.

Kora reggeli órákban, amikor elindu-
unk, rögtön hatalmas hegyekkel találko-
unk, amelyeknek csúcsai ködbe burkolóz-
nak, de még így is látni gigantikus méretei-
et. Úgy látszik, mintha a város végén len-
nének a hegyek, holott a valóságban több-
száz kilométert kell megtegyen az autó,
amíg odáig ér. A város elhagyása után né-
hány kilométernyire újra perzsa rendőrök
állják utunkat, illetőleg határőrök és meg-
kezdik utleveleink stúdiózását. Lassan, kel-
ellenül, tudatlanul és lustán nézegetik az
rásokat, amikor eszmém támad és megké-
rem a vezetőt, hogy engedje meg, hogy
ényképfelvételt készítek erről az „aktus-
ról.” Ő hízlegőnek találja a perzsa szuveré-
ntásra nézve, ha ezt megteszem és enge-
délyt ad. Így emlékül magamnál hordha-
m egy életen át. egy perzsa határviszga-
at emlékémet...

Érdekes, hogy német utitársaink, akik
minden valószínűség szerint Hitler hívei, —
hiszen úgy is köszönnek, kézfelemeléssel
— felkértek, hogy ne tréfálkozzam a rend-
őrséggel, amire arra következtettem, hogy
nekik több félténivalójuk van a rendőrség-
ről, mint nekem.

ÖLTÖZKÖDÉSI FURCSASÁGOK.

Az uton sűrűn találkozunk perzsa pa-
asztokkal, akik alacsony öszvéreken és
szamarakon lovagolnak és mert a sah úgy
rendelte el egy-két évvel ezelőtt, letették
régimódi sapkájukat és „európai” öltözetet
vettek fel, már ami a kalapot és kabátot
illeti. Orosz, német és olasz árúk ezek. De
elfelejtették elrendelni, hogy a nadrágot is
meg kell változtatni és ezért nagyon fur-
csán néz ki a rendkívül bő nadrág, amibe
mátnál legalább egy métermázsza burgonyát

lehetne elraktározni. Erről elfeledkeztek a
sah tanácsadói s ez annál komikusabban
hat. A hegyek úgy néznek ki, mint a kislá-
nyok haja reggel, olyan szépen „kifésülve”
rendben, tisztán, megmosdatva. Gyönyörű
vidék ez. A hegyoldalakon vérvörös, kék,
aransárga virágok pompáznak és ezüst
csikok a hegyek hókoronáján. Lenn pedig
kanyarog a völgyi út, amelyen haladunk.

Hirtelen leállítja Habibola az autót és
felkéri az utasokat, hogy szálljanak ki, mert
valami nagyon érdekeset fog elmondani.
Kezdetben szkeptikusan fogadtuk a soffőr
bejelentését, de amikor azt mondotta, hogy
áldassék Cyrus király neve, akkor elhall-
gattunk és érdeklődéssel hallgattuk elbe-
szelését. Őt percig mentünk egy mellékös-
vényen, amikor egy hatalmas monumentum
táru elénk, egy olyan, amelyet csak egy-
szer az életben lehet találni.

Hatalmas, hatvan méter magas szobor,
amely a sziklából van kivájva. Egy hatal-
mas szakállu emberi alak, amely kétszer
olyan nagy, mint egy normális emberi alak-
zat. Ki ez? Cyrus — perzsa király. Egy
trónon ül az alakzat. Ő az, aki kiváltotta a
zsidókat Babelből. Mellette áll két „szárny-
segéd”. Szembe vele tíz alakzat áll. Az első
alak, a legmagasabb, egy generális lehet.
Valamennyien láncon foglyokat tartanak
maguk körül. A király feje felett napko-
rong, ez a győzelem istenének őskori em-
blémája. A köveken hyelogrifák vannak.
Nem tudjuk olvasni. Sem Habobola, sem én,
sem a német utitársak.

Teheránban megtudtam, hogy 1874-ben
megfejtette a hyelogrifákat egy angol tu-
dós, akit Sir Artur Rawinson-nak hívnak és
a megfejtés értelme a következő:

— Ezen az uton vonult végig Cyrus,
Perzsa dicsőséges királya. Legyőzte a kö-
vetkező népeket.

Körülbelül husz nép van felsorolva,
akik közül egyetlen egy sem maradt meg a
világ történelmi annaleseiben sem. Három
akkori nyelven írták: perzsául, susániasan
és asszírul. Egy német utitárssal együtt el-
kezdünk felfelé kuszni a köveken, amelyek
kiállanak a sziklából. Sajnos, nem tudunk
csak néhány métert kuszni, azután olyan
sima lett a szikla, hogy minden tudomá-
nyunk megszűnt. Hogy 2600 évvel ezelőtt
milyen eszközöket használtak, hogy sikerült
nekik ezt kifarangni, — az örök titok marad.
Ahogy nem tudták megfejteni azt sem,
hogy a Cheops piramisok miképpen kapták
vonalait Egyiptomban. Távolról szemlél-
jük a hatalmas figurát, a mi Cyrusunkat,
akire Jesajah próféta 45. fejezete azt írta:
Isten erős kart adott neked Cyrus, hogy
összetörhetted a népeket és a többi... Fe-
lelhetetlen emóció volt ez.

Ott állok egy kövön és nézem ezt a
hatalmas alkotást. Ott állok a sziklabejáró-
nál és nézem azt a kis vályogfalut, amely
ott van évszázadok óta. Bessziszton-nak hív-
ják, kis karcu minaret és lakói évezrede-
ken át látták, amint ezen az uton vonulnak
a nagy világhódítók. Itt ezen a sziklaszoro-
son ment keresztül seregeivel Dárius perzsa
király, meg Ahasvérus, Macedonai Sán-
dor és a vad monsol Dzsingisz kán is.

ÉN, CYRUS, A KIRÁLY.

Egész utamon eddig nem beszéltem zsi-
dósággal kapcsolatban. Odafordulok
Funke őrnagyhoz és azt mondom neki:

— Látja őrnagy ur, ezen az uton vé-
gihaladtak 3500 év alatt a kelet valamennyi
kegyetlen satrapái és egyiknek sem maradt
ilyen monumentuma. Ezzel szemben Cyrus,
aki büszkén kimondotta „Én, Cyrus, a ki-
rály” azzal szerzett magának örökkévaló-
ságot, hogy visszaadta a zsidóknak orszá-
gukat. Ez az, ami örökkévalóságot biztosít,
ha a zsidókkal jól tesz valaki történelme
folyamán.

Nebuchadnecár is örök emléket kapott.
Elpusztította Jeruzsálemet, viszont Cyrus
ugy széjjeltaposta, mint egy férget. Elpuszt-
ította előbb Babyloniát és azután felszaba-
dította a zsidókat és a Szentföldet. Ezzel a
zsidókkal való jó bánásmóddal szererte
meg magának az örökkévalóságot.

Funke őrnagy jól megértett engem, de
nem várok tőle mondanivalóimra választ...

KÉSKERESKEDŐK...

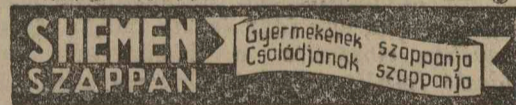
Utunk kacskaringósan kigyózik tovább.
Elgondolkozva ülök az autóban és az abla-
kon keresztül látom, amint teherhordó ál-
latok rogygató térdekkkel kinlódva huzzák
magukat és hordják terhüket.

Egyes kicsi házak állanak szétszórtan
a sziklák között. Vízét kellett vegyen Habi-
bola, a soffőr az autónak és ezért megál-
lottunk. Alighogy leállt a motor, egyszer-
re vagy husz torzonborz benszülött állott
ott és hosszú hegyes késekkel hadonásztak.
Nem tudtuk, hogy mit akarnak? Eladni,
vagy szurni. Rugós késeik vannak és a pen-
gék villognak a napfényben. Kicsit kényel-
metlen volt a hangulat. Arcuk sem volt ba-
rátságos. De mennyire nem voltak olyanok.
A német Krauss őrnagy ur elővette hatal-
mas revolverét. A többiek is! És így álltak
egymással szemben a revolverek a késekkel.
De nem sokáig. Mert a kések hamar eltűn-
tek. A hatalmas német revolverek puska-
lós nélkül győztek. (Akárcsak Európában!)

Amikor Habibola, a soffőr visszajött a
vizzel, nevetett az eseten. Ezek a szeren-
csétlenek nem akartak semmit, csak eladni
a saját maguk által készített rugóra járó ké-
seiket. Nappal nem veszélyesek. Csak ha
árujuk eladhatatlan, akkor éjnek idején
„másképpen” használják fel...

Így egyesült utunkon — a mult és j-
len...

S. Soskesz.

— EGYETLEN ZSIDÓ ORVOSTAN-
HALLGATÓ SINCSÉN A KRAKKÓI
EGYETEMEN. (Krakkó). A zsidó diákok
száma az új beiratkozásoknál lényegesen
csökkent a lebergi és krakkói egyetemeken.
Így a krakkói egyetem elsőéves orvostanhall-
gatói között a beiratkozott 108 között egyet-
len zsidó sincs. Lembergben az ukránok tilta-
kozó gyűlést rendeztek a magyar igényekkel
kapcsolatban, amely Podkarpadska Russt il-
leti. Ez alkalommal számos zsidó üzletet
megtámadtak és leromboltak és járókelket
inzultáltak.

— AUSZTRÁLIAI LEHETŐSÉGEK. A
„The British Australian and the New-Zee-
lander” folyóirat vezércikkben követeli, hogy
engedjék meg a zsidók bevándorlását Ausz-
tráliába. A Kimberley kerületben, Nyugat-
Ausztráliában alig él 200 fehér ember. Ezen
a több mint 50.000 négyzetkilométernyi terü-
leten több mint egymillió embernek van he-
lye, egyetlen embernek sem vennék el életle-
hetőségét, ellenben sok embernek haszna vol-
na, ha több fogyasztó volna ezen a földrészen.

Négyszázévvvel ezelőtt kiűzött portugál zsidók utódai visszalérnek hazájukba

Oportóban 440 óta a közelmúltban avatták fel az első zsinagógát. — Negyvenmillió lelt Kadoore Isak bombay-i zsidó emberbarát adott a templom felépítéséhez

Lisszabonból jelentik: A portugál kormány foglalkozott annak az 50 konstantinápolyi portugál zsidó kérelmével, akiknek elődei 400 évvel ezelőtt kénytelenek voltak elhagyni hazájukat és Törökországban telepedtek le. Kérelmüket, hogy ismét megkapják régi honukban polgárjogaikat, a minisztertanács magáévá tette. A lisszaboni újságok kedvezően fogadják úgy a kormány határozatát, mint a visszatérő zsidóságot, akik évszázadok óta is ragaszkodnak az állam nyelvéhez és kultúrájához, ahonnan véres inkvizíciók közepette űzték ki őket.

Egyébként még ez év elején Oportó kikötővárosban hatalmas új zsinagógát avattak fel.

Ez a zsinagóga, melynek közel 40 millió lejes költségeit Bombay-i zsidó emberbarát, Kadoore Izsák fedezte: a zsidó hitre visszatért marannusok első temploma Európában.

Oportó városában 440 év óta nem volt zsidó templom. A legutolsó zsidó templomot katolikus templommá alakították át és maradványai még ma is fennállanak. Oportó városa még ma is tele van zsidó templomok emlékeivel és romjaival.

Az új zsinagógát a portugál zsidók elnöke: Basto-Barrós Károly kapitány avatta fel. Barros kapitány most 50 éves. Oportóban született és katolikus hitben nevelkedett. A világháborúban a harctéren nevezték ki szá-

zadossá. Mikor hazatért a frontról, elhatározta, hogy visszatér a zsidó hitre, amelyet ősei évszázadok óta elhagytak. Barros kapitány önéletrajzában elmondja, hogy már gyermekkorában feltűnt neki sok különös dolog a szülei háznál. Mindenekelőtt feltűnt neki, hogy édesapja minden péntek este visszavonul egy külön szobába és ott magára zárja az ajtót. Azután megtudta, hogy szülei is marannusok, vagyis titokban zsidókat katolikusok, kik olyan évszázados családból származnak, mely a portugál inkvizíció alatt elhagyta zsidó hitét. De azért egyes zsidó szokásokat megőriztek.

Barros kapitány, hogy újra zsidó lehessen, Tanger spanyol zsidó hitközségébe költözött, felvétette magát a zsidó iskolába és Ábrahám szövetségébe lépett, a zsidó hittel Ábrahám Izrael nevet kapta. Előkelő tangeri zsidó család leányát vette nőül s ettől fogva élete feladtának azt tekintette, hogy a marannusokat visszatérítse a zsidó hitre.

Hűséges segítőtársa volt ebben a regényes munkában Schwartz Sámuel orosz zsidó mérnök, ki évek óta Lisszabonban lakik. Megorganizálták a marannusokat, Barros kapitány portugálra fordította a Tórá, külön kézikönyvekben magyarázta a marannusoknak a zsidó vallás szokásait és Ha Lapid (A fákllya) címen zsidó felekezeti lapot adott ki.

Munkáját most megkoronázta az új oportói zsinagóga, melynek költségeit, mint említettük, egy indiai zsidó filantrop fedezte. A zsinagóga a tengerparton áll az óceán felől is messziről látható.

Hercegprimás és főrabbi

Nyíregyháza. A napokban a Bodrogközben tartotta bérmautját Serédi Jusztinián hercegprimás. Ez alkalommal Tolcsva községben is járt, ahol Kornitzer Akiba főrabbi vezetése alatt fogadta a zsidó hitközség tisztelgését. A kitünő szónok híreben álló főrabbi keresetlen szavakkal üdvözölte a hercegprimást.

— „Főmagasságod — mondotta többek között — az egy igaz Isten világosságának fényében eloszlatja a kétségbeesés nyomasztó felhőit és a megtört, megsebzett szívekben azt a reményt ébreszti, hogy mihamarabb megvalósul Jósau 22. fejezetének szava: „Ne mondják gyermekeitek holnap gyermekeinknek, nektek nincsen részetek az Örökkévalóban”.

A hercegprimás válaszában kifejtette:

— Nagyon köszönöm az igazán meghatározó szép szavakat. Gyarló embereknél az igazságtalanság felülkerekedése okozza az ember és ember közötti különbségeket, az ellentétet és széthuzást. Ezért, amikor a hercegprimási székelt elfoglaltam, a „Justitia et Pax”, az igazságosság és béke örök eszményét tüzttem magam elé követendőül.

Megállapította még a főpásztor, hogy minden erejével az igazság és a béke diadalrajutásáért küzdött és küzd ma is, mert csak ennek a szellemnek az uralma alatt valósulhat meg — úgymond — Főtisztelendőségem idézete, hogy „ne mondja többé gyermek a gyermeknek, nektek nincsen részetek az Örökkévalóban”.

A hercegprimás szeretetteljes válasza mély hatás gyakorolt a jelenlévőkre.

Franciaországban is megszigorították az idegenellenőrzést

Páris. — A bevándorlók száma, az utóbbi hetekben erősen megsaporodott dacára annak, hogy a külföldi konzulátusok utasítást kaptak, hogy csak kivételes alkalommal adjanak vízumot. Ezek a bevándorlók csak átmenetileg akartak Franciaországban tartózkodni, de mert továbbköltözésük lehetetlenné vált, ottmaradtak. Néhány iparágban a szakszervezetek tiltakoztak az olcsó külföldi munkaerők beállítása ellen. Tekintettel az ebből eredő nehézségekre, a határrendőrség utasítást kapott, hogy a határok ellenőrzését szigorítsák meg. A rendőrség elhatározta, hogy a bevándorlókat széjjelosztja az egész ország területén és mindenekelőtt a párisi

rayonba nem engedi meg, hogy újabb bevándorlók letelepedjenek. Az újabb rendelkezések értelmében a bevándorlók csak olyan helyen telepedhetnek le, amely legalább 150 km. távolságra van Páristól. A határok mentén sem lakhatnak bevándorlók. A munkapiacot is szigorúan ellenőrzik, hogy megakadályozzák bevándorlók illegális és olcsó munkavállalását.

A PARISI CIONISTA MUNKA

Az ős kezdetével újabban megindult a francia cionisták munkája. A francia Wizo gyűlést tartott Párisban, amely első jele volt a téli munkának. A vezető: Yvonne Netter

Építkezéseihez
használon földgázzal égetett

„Hercules

cserepet,
falazótéglát,
speciális ürege
és födém-téglát

Házát vakolja

„Terrasit“

művakolattal, mely tartós, színtartó,
fagymentes, javítást nem igényel.

Nedves falak száraztételére

„Antiaqua

szigetelőanyagjainkat használja.

„Hercules

cserép- és téglagyár R.
DICIOSA MARTIN

Fióközem: Sighişoara—Bucureşti

asszony. A Palesztina-munka fokozott tempójáról beszélt minden szónok. A „Cercle Arcael Feminin Pro-Palestinien” Paul Lange ismert tudós vezetésével gyűlést tartott, amelyen Itmar Ben Avi palesztinai újságíró tartott előadást a mai palesztinai helyzetéről. Németországból odaköltözött cionisták „Ost und West” csoportja szintén megkezdte szeszzióját. A „Centre de la Culture hebraïque”-ben Rosenfeld palesztinai kiküldött Avivből, a héber kulturmunkáról tartott előadást. — Prof. Weil Hallé és Dr. Leon Lerman vezetésével a jeruzsálemi „Bik Cholim” kórház támogató egyesület a kult. A komité nagyszabású gyűjtést rendez a kórház javára.

— HALÁLOZÁS. A váradai zsidó társadalom egyik régi becsületes és igaz zsidó életet élő tagja dőlt ki az élők sorából. Neuman Márton hunyt el 80 éves korában, egy hosszú, szerény munkásélet után. Ott volt a hosszú évtizedekig üzlete a nagypiac téren azon a részén, ahol egy csoportban éltek zsidó családok és még ma is nyomai vannak a régi hamisítatlan patriarchalis életnek. Neuman Márton szép családot nevelt fel, gyermekei hasznos és dolgozó tagjai a zsidó társadalomnak. A lakáshoz közellevő Machziké Lomde Tóra templomának ötven év volt minden réggel legelső látogatója úgy annyira, hogy kérésére a templom kulcsait is rábízták, amellyel egy fél évszázadon keresztül minden hajnalban ő nyitotta a templom ajtaját, hogy áhítatos Thilem-résztársak imádkozhassék. Mintaszerű zsidó életet folytatott. Most, hogy meghalt, Machziké Tóra hivei kegyelethöz mellé tették a kulcsokat. Gyászolja fia: Neuman Lipót, aki az orth. hitközség gazdasági tanácsosa és már évek óta a Machziké Tóra elnöke, a váradai zsidó közélet puritán erőszakaratu, zsidó ügyekben meg nem a küvő vezetőegyhénisége. Az elhunyt Váradai zsidóságának osztatlan részvéte utolsó útjára, míg a súlyos csapás mélyén sujtja többi gyermekeit: Neumat József és Lászlót, valamint leányait dr. Fischer Althurnét (Debrecen) és Egry Miklósnét (Bor.)

Weizman mondja:

Zsidók nem alkothatnak
nemzeti kisebbséget
saját otthonukban

London. — Az angol cionista föderáció által rendezett nagy „Palesztina-hét” alkalomból Weizmann Chaim, a cionista világ-szervezet elnöke nagy beszédet tartott. Weizmann többek között a következőket mondotta:

— Az utóbbi időkben hírek terjedtek el arról, mintha az angol kormány megváltoztatná Palesztina-politikáját. Megállapítom, hogy egyetlen ilyen alarmizáló hír sem bizonyult valószínűnek. A bevándorlás tovább megy, ha sajnálatos módon korlátozva is van. Az utolsó másfél évben 400.000 zsidó jutott ki Palesztinába és szilárdan hiszem, hogy a bevándorlás nem fog megállni.

— Semmit sem tudunk még a kormány jövőbeni politikájáról, de a mi politikánk egészen világos. Elképzelhetetlen, hogy a zsidók uralni hagyják magukat, de az sem kívánjuk, hogy az arabok fölött uralkodjunk. Lényeges az, hogy a bevándorlás megsértéses korlátozás nélkül haladjon tovább, mert csak ez áll összhangban a Balfour deklarációval és a kormány ígéreteivel. Több millió zsidó van Európában, akik úgy élik, mintha koncentrációs táborban volnának. Számukra Palesztina az egyetlen remény.

— A világ zsidó népéhez bátorító szót szeretnék intézni. Ne hagyjátok magatokat befolyásolni defetista hírektől. Ne adjátok át magatokat haszonlatlan és okatlan sopánkodásoknak. Hadd folytassuk szilárd építő munkánkat. A mi erősségünk a magunk erejétől függ. Ha annyi pénzt adtak volna a zsidóknak a palesztinai kolonizációra, mint amennyit Palesztinától való távoztatásukra költöttek el, úgy ma virágzó állam volna ott. Miért próbálják a zsidókat mindenféle külföldi, csak éppen Palesztinába nem? Miért nem koncentrálnak egy helyre, hogy ott megteremthessék saját államukat? Hagyják, hogy az éhezők és a hontalanok menekültekre találjanak a Szentföldön, hogy újból olyan hősök legyenek, mint voltak egykoron.

TILTAKOZÓ MANIFESZTÁCIÓ
KOLOZSVÁRON.

Október 30-án, a Balfour-deklaráció évfordulóján nagy tiltakozó gyűlés folyt le Kolozsváron az összes zsidó testületek részvételével. Gottlieb József, a helyi csoport elnöke nyitotta meg a nagygyűlést és megrázó szavakkal mutatott rá, hogy a zsidó nép nem teheti a Balfour-deklaráció maradéktalan betartásától. Jámber Ferenc Balfour lordról beszélt, majd Fisch Sándor az orthodox hitközség nevében tartott lendületes beszédet. Szász Mór a nyugati szertartású hitközség nevében jelentette be csatlakozását a tiltakozó akcióhoz, majd Rosenfeld Mártonné Wizo cionista asszonyok együttérzését toltatolta. Mózes Sándor a Poale Cedek megnevezésű zsidó iparosság nevében beszélt. Hamburg József, a Zsidó Diákszegélyzőközpont elnöke a jeruzsálemi egyetem és a zsidó hitközség bensőséges viszonyáról beszélt és végül dr. Neumann Vilmos az Árvagondozó Központ nevében tartott beszédet. Fisch Emil közterjesztésére határozati javaslatot fogadott a tiltakozó gyűlés, amelyben a kolozsvári hitközség követeli Angliától a mandátumban foglalt kötelezettségeinek teljesítését. A rezolúciót megküldték a bucaresti angol követnek.

TILTAKOZÓ GYŰLÉS ARADON.

Aradon is tiltakozó gyűlés folyt le. Az Arad központi gyűlés keretében tartott gyűlést dr. Jámber Jenő nyitotta meg, majd Jicshak Sándor beszélt, a Keren Hajjeszod palesztinai megbí-

Mindig fiatalok...

Vannak hölgyek,
akik éveik dacára,

nem öregszenek

MIÉRT?

Nagyon egyszerű, mert szervezetük jól működik, mert szervezetük nincs megmérgezőve. Az állandó ifjúságnak nincs más titka. Hogy az ifjúságot és egészséget megtartsuk ki kell választanunk szervezetünkben a mérgeket és salakokat, abban a mértékben, ahogy képződnek, azaz állandóan, így megakadályozzuk felhalmozódásukat és vérünk megmérgezését. A vér feladata az, hogy eljuttassa az életerőt összes szerveinkhez, azonban ha túl van terhelve mérgező anyagokkal, csak zavarokat és betegségeket okoz.

NE VÁRJON HOLNAPIG! HÁ AZ EGÉSZSÉG ÉS IFJUSÁG
ELTŰNT, NAGYON NEHÉZ ISMÉT VISSZAHOZNI

Akadályozza meg szervezete megmérgezését Urodonal használatával, ez a készítmény nagyszerű méregtelenítő szer. E Faivre professzor emlékeztető munkájában kijelenti: „Az Urodonal megvédi az artritikusokat a környező veszedelmektől, biztosítja számukra a rendszeres kiválasztást, enyhíti a megszült véredények ellenállását, megszünteti a

reumatikus és izületi fájdalmakat, megszünteti a lélekezési nehézségeket és a szívnyomást. Megtisztítja a vért szabályozza a belső kiválasztási mirigyek munkáját, visszaadja a test és szellem rugalmasságát, mert a vér ellátást és a vérkeringést könnyebbé és szabályosabbá teszi. Csakis méregtelenítéssel érhetjük el a megifjodást.

URODONAL MÉREGTELENÍTŐ ÉS MERIFJITJA A SZERVEZETET

Chatelain készítmény
Megbízható márka

Kapható gyógyszerárakban
és drogériákban

zotta ismertette a Balfour-deklaráció lényegét. Ezután Lakatos Aladár, az aradi nyugati szertartású hitközség elnöke emelkedett szószólamra és többek között a következőket mondotta:

— A zsidóság minden közösségének kötelessége ma részt venni azon munkában, amely Palesztina felépítését célozza. Ma nem cionista, vagy anticionista kérdés ez, hanem egyetemes zsidó kérdés, amelynek megoldása minden ország zsidóságának egyaránt érdekes.

Wiesel Jenő az orthodox hitközség képviselőjében szólalt fel és fejezte ki tiltakozását a Balfour-deklarációban biztosított zsidó jogok megcsorbítása ellen.

Surányi József az aradi zsidó ifjúság nevében tiltakozott az ellen, hogy a zsidóságot kisebbségnek minősítsék Palesztinában. Ezután Bornstein Rezső felolvasta a bucaresti angol követhoz intézendő tiltakozó távirat szövegét.

Kényelmes Pensió!

Elsőrendű ort. kóser vendéglő és bodega!

Gelbstein-nál, București

Str. Azilul de Noapte 12. Telefon 51-2-39

Olcsó és pontos kiszolgálás!

KÉT RENDKIVÜL AKTUÁLIS KÖNYV:

Arnold Zweig „Vihar Palesztina felett” című szenzációs, új regénye és Benamy Sándor „Európától—Ázsiáig” c. utleirőkötetének második, bővített kiadása. Kaphatók minden könyvkereskedésben.

— MOZGALMAS UJCIONISTA AKTIVITÁS ERDÉLYBEN. Jabotinsky kolozsvári meetingje óriási lelkesedést váltott ki a város zsidó köreiből. Ennek fejleményeként megalakult a cluji N. Z. O. helyi csoportja, melynek vezetőségében találjuk dr. Lengyel belgyógyászt, Fischer Ernő, Nimberger Ernő, dr. Pistiner Avram, dr. Dénes László, dr. Izsák Michael, Lévy N., Salamon Lipót „Irina” malmost stb. Saját otthonnal, irodahelyiséggel és Stein Mose személyében állandó titkárral rendelkeznek. Nagy elánal indul el a Keren Tel-chai munka is. A felnőtteken kívül egy aktív szépszámu Brith Trumpeldor ifjúsági csoport működik, az Oradeáról elszármazott cluji egyetemen tanuló Löblé Louis vezetése mellett. — Mediáson a napokban alakult meg egy lelkes diákeszemből az N. Z. O. ifjúsági szekciójának a Betár, melynek irányítására a központ egy kiküldött meneszt. A csoportot Farkas Perek szervező titkár kellő utasítással látta el. A csoport irányítása Dicker Herman chávér kezében van. — Az oradeai központ hatalmas szervezési akcióba kezdett. Leitner Zoltán elnök segítségével vannak: Averbuch, Bleyer, Landau, Rosenzweig, Malek, Farkas Perek, Motzen és Vass chávérok. Vasárnaponként nagyszabású ismertető előadásokat tart az N. Z. O. a nagyközönség számára. Az erdélyi Keren Tel-chaj központja szintén megkezdte aktív működését. A bizottság vezetésében résztvesz az oradeai biztos Kohn József is. A Betár Malek Lázár mofákéd vezetése mellett aktív kulturális és hebraizációs munkát végez. — Az odorhei zsidó társadalomban héber cionista élet folyik és a város zsidóinak a hebraizációs munkának sikerült meggyernie a Nagyváradról elszármazott Feig Lázár tanárt, akinek héber előadássorozatába bekapcsolódtak az ujcionista szervezet tagjai is, akik nagy intenzivitással indították meg Tel Chaj munkájukat is.

Hét-ről-hét-re

Tel-Aviv. — 300 amerikai zsidó, akik Palesztinában élnek, gyűlést tartottak, amelyen megbeszéltek a politikai helyzetet. — Dr Herczog és Jakob Meir rabbik köszönő táviratokat küldtek Rooseveltnél, akik Palesztina érdekében kifejtett tevékenységéért. — A palesztinai zsidóság egy delegációt küld Európába és az Egyesült-Államokba, hogy ott propagandát csináljon a zsidó Palesztina érdekében. — A Waad Leumi táviratot küldött dr Salamon Goldman-nak, az amerikai cionista világszervezet elnökének, amelyben köszönetet mondott azért, mert exponálta magát Rooseveltnél, hogy a zsidó ott-honért sikraszálljon.

Brüsszel. — Max Gottschalk, a brüsszeli segélykomité elnöke közölte, hogy megtették a lépéseket az 5000 emigráns ellátására. Az első transzport elemént már Mersxplas-ba, további csoportok követik. A segélykomité kötelezte magát a kormánnyal szemben, hogy gondoskodik az emigránsok ellátásáról. Max Gottschalk 100 millió frankra becsüli az összeget, amelyet egy éven belül fel kell hozni a segélyalapra. A belga segélybizottság együtt dolgozik a Sureté-Publique-al. A belga állam gondoskodik helyiségekről, ahol elhelyezik a menekülteket és gondoskodni fog a további elhelyezésről. Az összes szervezeteket államilag ellenőrzik.

Prága. — Az elmúlt héten 550 zsidó család vándorolt ki Csehországból, nagyrésztük Franciaországba, Angliába és Svédországba mentek. Ezek az államok megengedték a menekülteknek, hogy beme-hessenek az országokba, amint megengedték a német-osztrák zsidóknak is és legújában a szudéta-vidéki zsidóknak is. Ötvenezre tehető azoknak a száma, akik most Csehszlovákiából ki akarnak vándorolni, ami körülbelül tízenötezer családot jelent.

Jeruzsálem. — A Woodhead-bizottság, amelyet tudvalevően a felosztási terv megvizsgálására küldtek ki Palesztinába, elkészítette jelentését és azt ma elküldték a palesztinai kormánynak. A jelentés nyilvánosságra hozatalára november közepe táján kerül sor.

New-York. — A keresztény arab lelkesek szövetsége, közöttük Jusuf Istaphan is, aki egy arab-keresztény szervezet vezetője Amerikában, tiltakozó sürgönyt küldöttek Chamberlain-nek, amelyben tiltakoznak Rooseveltnél Pro-Palesztina akciója ellen, amellyel nyomást akar gyakorolni a palesztinai arabok érdekeivel szemben. — A palesztinai arabok az elmúlt napokban tiltakozó iratot adtak át a jeruzsálemi amerikai konzulnak.

Bucuresti. — Harry Baur, a világhírű zsidó filmszínész Bucurestibe érkezett, ahol több előadást fog tartani. A pályaudvaron lelkes tömeg ünnepelte a híres zsidó színészt.

London. — A „Daily Mail” napilap táviratot közöl Damaskusból, amelyben közlik, hogy meg-egyezés jött létre a francia és angol katonai hatóságok között arra vonatkozólag, hogy a szíriai-palesztinai határ mentén megakadályozzák a csempészt és a terroristák szökését. A szíriai-transzjordániai határon főleg a francia katonaság gyakorolja az ellenőrzést. — A legközelebbi szezonban számos zsidó művész felléptét hirdették meg: Így Georg Szell (London Symhony Orchestra and Courtauld Sargent Concerts) és Bruno Walter dirigensek, Arthur Schnabel, Benno Moisevits, Iso Elinson pianisták egy Bach-hetét rendeznek Vera Benenson és egy fiatal, sokat ígérő tehetség, Sulamit Safir és az ismert csellista Feuerman közreműködésével. Énekesek közül Sabne Kalter, Nan Maryska és Mark Raphael. A komponisták közül szóhoz jut Sir Adrian Boult, Mahler „Lied von der Erde” és Bruno Walter Mahler első szimfóniáját fogja dirigálni. — A szudeta-területéről egyre nagyobb tömegekben menekülnek a német emigránsok Angliába. Az elmúlt hét folyamán négyszáz emigráns érkezett Londonba, míg hétfőn újabb ötven főből álló csoport érkezett az angol fővárosba. A menekültek nagyrészt zsidók, akiket a hatóságok nem-kivánatos elemeknek minősítettek és felszólították őket, hogy hagyják el az országot, mert letelepedési és munkavállalási engedélyt amugysem kapnak. Az emigránsok Lengyelországon keresztül utaztak Angliába, ahol a különböző angol dominiumokon helyezik el őket. Addig is London főpolgármestere által indított segélyakció-ból támogatják a menekülteket.

— A KENYAI HINDUK A ZSIDÓ BEVANDORLÁS ELLEN. (Johannisburg). Az „East African Indian National Congress” executívja elhatározta, hogy memorandumot küld Malcolm Macdonald gyarmatügyi miniszternek, amelyben tiltakoznak a zsidóság zárt letelepítése ellen. Tiltakoznak a kenyai hinduk, hogy a zsidókat ott letelepítsék és mint a memorandum írja, bár nagy együtt-érzéssel vannak a zsidó menekültekkel szemben, de azok letelepedését nem kívánják.

— SÜLYOS KILENGÉSEK A LEMBERGI ÉS KRAKKÓI EGYETEMEKEN. (Varsó). A legutóbbi napokban újabb kilengések történtek a lemergi és krakkói egyetemeken. Számos zsidó diákot véresre vertek. A zsidó hallgatók között David Schächter, Roman Rosenberg, Samuel Edenstadt, Herman Indik, Philip Zemyan és Vtislav Burger nevéket sulyosan megverték. A krakkói egyetemen is zsidóellenes tüntetések voltak. Az egyetem előtt nemzeti szocialista diákok vártak és röpcédulákat osztogattak, amelyekben numerus nullust követeltek. Dr Emil Sommerstein képviselő, prof. Alexandrovits államtitkárnál interveniált az excesszusok ügyében.

— A BELGIUMI ZSIDÓSÁG SEGÉLYMUNKÁJA. (Brüsszel). Az utóbbi napokban megalakult Antwerpenben is, mint Brüsszelben az „Ezra”, amely a menekültek továbbvándorlásával és segélyezésével foglalkozik. A szervezet N. Torczyner vezetésével még 1933-ban alakult és a Hicem segítségével jelentős összegeket gyűjtött az emigránsok javára. Ujjáalakulását két jótékony hölgynek köszönheti. Konyhája 150 személynek ad naponta ingyen ebédet és olyan segítségére volt egyeseknek, hogy tovább folytathatták foglalkozásukat. Nagyobb összeget gyűjtöttek arra a célra is, hogy átképezzék az egyes emigránsokat, más foglalkozási ágba. Összesen 300 zsidó személyről kell gondoskodniuk. A megbeszéléseken délutánonként 150—200 személy is megjelenik. Körülbelül 50.000 frank az egyheti kiadás, ugyanarra, hogy most egy új akciót indítanak, amelyen egy millió és ötszáz ezer frankot akarnak gyűjteni. A belga menekültek továbbutaztatására M. Phollien igazságügyminiszter is lépéseket tett és ajánlotta, hogy 650 személy befogadására béreljenek két épületet. Munkát leginkább földmunkánál kaphatnak, ahol a belföldi munkásoknak nem csinálnak konkurenciát. Ha valaki elfogadja ezt, maradhat, ha nem, akkor ki lesz utasítva. Erre vonatkozólag nyilatkozatot kell adjon. A költségeket a belga segélybizottság adja. Az emigránsok közül 1400-ról gondoskodnak, 650-ről középületekben és 750-ről pedig másutt. Akiket visszaküldtek Németországba, azoknak száma 100-ra tehető.

— MÁSODIK KIADÁS JELENIK MEG KOHN JICCHAK „A JUDAIZMUS LÉNYEGE” CIMŰ KÖNYVÉBŐL. Az erdélyi zsidó közönség előnyösen ismeri Balkányi Kohn Jicchak munkáit, amelyeket mindenkor szeretettel fogad a közvélemény. „A judaizmus lényege” c. legutóbbi művének első kiadása elfogyott és most van sajtó alatt a bővített második kiadás. Kohn Jicchak könyvei mély tartalmat és valóban a judaizmus lényegét adják s ezért a zsidó közönség érdeklődéssel várja a második kiadás megjelenését.

Az ardeali zsidóság legkedveltebb találkozó helye Bucurestiben

KATZ orth. restaurant
kóser
Bucuresti, str. Carol 32. I. emelet

BUN DE IMPRIMAT.

„GRAFICA”, ORADEA

EGY HITKÖZSÉGI ELNÖK GYOMORBAJA.

Egyik vidéki városkában megbetegedett a zsidó hitközség elnöke és egy ottani keresztény orvos megoperálta magát, de az operáció nem sikerült és egy fél év múlva új operáció szükségessége merült fel.

A hitközségi elnök ezuttal egy zsidó orvoshoz ment és az operáció nagyszerűen sikerült. Miközben az elnök teljesen meggyógyult és meglátgatta az orvost, megkérdezte:

— Hogy van az, kedves doktor ur, hogy a keresztény orvos nem tudott nálam eredményt elérni, viszont ön, akinek sokkal kisebb tapasztalata van, teljesen megszabadított engem a gyomorbetegségeimtől?

— Hja, — válaszolta a zsidó orvos — mit tudhatja azt egy keresztény, milyen gyomor kell a hitközségűnkhöz?

MIÉRT FELESLEGES A VILLA HASZNÁLATA?

A falusi kocsmáros és felesége ebédelnek. Az asszony észreveszi, amint férje leteszi a villát kezében tartott kenyérrrel mártogatja a szafot.

— Adó! — hallatszik a feleség vészjósló hangja — miért nem használod a villát? Hát hallottál már ilyet?

— Igenis, hallottam, — tromfolja a feleség vissza a világlátott férj — a tözsdén beszéltek, hogy Rotschildnak tíz villája van Páris környékén egyiket sem használja.

SENTFÖLDI KÉP.

Két szigetű hitorszosunk találkozik.

— Ez a Gelb milyen egy mázlista. Kivándorolt Palesztinába és üzletet gründolt — mondja egyik.

— Aber — legyint a másik — nem olyan nagy mázli manapság zsidó kereskedőnek lenni Palesztinában.

— Jó, jó, de a Gelbnek kötszer-üzlete van!

MIT KELL AZT MEGNÉZNI?

A sadchen házasságot ajánl a fiatal talmudistának, aki végül is kezd bedülni és azt mondja, hogy szeretné látni a lányt.

— Nézze, — mondja a sadchen — én mondom, hogy fiatalabb, mint ahogy az ember hinni szokott, mint amilyenek kinéz és szebb, mint amilyen, mit kell azt megnézni?

NEM SZABAD ELHAMARKODNI.

Egyik hitközségben egyszer nagy bajok voltak az elnökkel. A hitközség vezetője arra használta a magas állását, hogy üzleteket csináljon. A hitközségnek egyre rosszabbul ment, az elnök egyre gazdagabb lett. A hívek végre megunták ezt az áldatlan állapotot, mozgalmat szerveztek az elnök ellen és azt kívánták, hogy mondjon le.

— Micsoda dolog ez — mondta erre az elnök — most akartok elcsapni, amikor már a hitközség számára is keresni akarok?

KELETI FELFOGÁS.

Régen, még a liberalizmus aranykorában írték, hogy I. Ferenc József egyszer Pozsonyba látogatott. Négylovas aranyos hintón vonult végig a városban, a bakon livrés kocsi, mellette zöldtollas szárnysegéd ült, mesebeli látvány volt egy ilyen bevonulás.

Az egyik sarkon két nyomorult kaftános kóser zsidó is ott állt az ujjongó tömeg között. Mikor a kóser kocsi és a bevonuló előkelőségek eléjük kerültek, azt mondta az egyik:

— Dem geht's gut.

Mire a másik megrándította a vállát, és azt mondta:

— Mbach, er ist doch e Gaj.

VENDÉGLÖBEN.

Egy utazó bemegy a kóser vendéglőbe és azt mondja a tulajdonosnak:

— Herr Traktör, csirkét akarok enni, fiatal csirkét, van magának?

— Hogyne volna.

— De nagyon fiatal legyen, minél fiatalabb, annál jobb.

A vendéglős odaszól a pincérnek:

— Samu, hozzon az urnak egy tojást.

*

Egyik kóser vendéglőben sóletet rendel a vendég. Mikor a pincér eléberakja, odahívja a gazdát és így szól:

— Kérem, ennek a sóletnek valami kellemetlen szaga van.

— Na és aztán — feleli habozás nélkül a gazda — a szagát ugyse eszi meg.